

zelena dežela

Glasilno Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

št. 141 / junij 2017

KGZS zahteva interventna zakona

Vodstvo KGZS je na novinarski konferenci predstavilo zahtevo po interventnih zakonih zaradi pozebe in podlubnikov.

str. 3

Ekološko kmetijstvo v Sloveniji

Ekološko kmetovanje je idealna priložnost za lokalno samooskrbo.

str. 6

Kako dobiti nazaj del trošarine za gorivo

Zahtevki za vračilo trošarine je treba vložiti na predpisanem obrazcu do konca junija.

str. 10

Ekološko kmetovanje je način kmetovanja, ki se v žlahtnem pomenu besede zgleduje po gospodarjenju na kmetijah, kot so ga poznali naši dedje ali tudi še očetje, s tem da danes zahteva bistveno več vedenja o medsebojno odvisnih procesih v naravi in temu primerne ukrepanja. Tako kot Evropa tudi Slovenija s kmetijsko politiko spodbuja razvoj ekološkega kmetovanja. Na eni strani zaradi kakovostne, bolj polnovredne hrane, po drugi, ki je verjetno še pomembnejša, pa zato, da bodo vnuki dobili v posest rodovitna tla, na katerih bo tudi zanje rasla dobra hrana. (Besedilo in foto: Marjan Papež)

Ekološko kmetijstvo – danes in jutri

Kmetom ekološko kmetovanje poleg priložnosti na trgu predstavlja osebno poslanstvo in odgovornost za nadaljnji razvoj sveta. Odločitev za ekološko kmetovanje je odločitev za strogo spoštovanje naravnih sistemov in ohranjanje zdravja tal, vode, rastlin in živali ter ravnovesja med njimi. Kmetije so podvržene sistemu pravil, ki jih zapoveduje evropska zakonodaja, kontrole so redne, natančne in usmerjene ter zajemajo vse postopke na kmetiji, uporabo vseh nabavljenih snovi in prodanih pridelkov. Ekološki kmetje odgovorno izkoriščajo naravne vire in veliko prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Ekološko kmetijstvo v Evropi je v porastu, obseg površin se je v obdobju od 2010 do 2015 povečal za 21,1 % in danes obsega 11,1 milijona hektarjev, kar predstavlja 6,2 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi v Evropi, število ekoloških kmetijskih gospodarstev pa se je povečalo za 23,4 %. Na splošno je bila povprečna velikost kmetijskih gospodarstev v ekološkem kmetijstvu večja od ostalih in je bila v letu 2013 v državah EU-28 ocenjena na 36,7 hektarjev.

Včasih je prevladovalo napačno mnenje, da so za ekološke kmetije primerne samo ekstenzivne kmetije in da je to kmetovanje zgolj samooskrbno. V nasprotju s tem prepričanjem je potrebno na ekološki kmetiji tudi preživeti. Zaradi možnosti, ki ob spoštovanju predpisanih zahtev ostanejo kmetu za ukrepanje ob pridelavi rastlin in gojenju živali, je treba znati več. Odločitev za ekološko kmetovanje je odločitev za znanje, za poznavanje procesov, ki tečejo v naravi in so medsebojno soodvisni, ter uporabo številnih mehanizmov ukrepanja, ki so bili za to vrsto kmetovanja že razviti.

Kmetije, ki v Sloveniji razvijajo ekološko kmetovanje, v to vstopajo z različnimi pričakovanji. Nekateri pričakujejo povečanje dohodkov, drugi večjo prepoznavnost, širšo promocijo ekološke hrane, nekateri se za ekološko kmetovanje odločajo zaradi subvencij, ki so namenjene skrbi širše družbe za ohranjanje okolja. Vsem je skupna volja do pridelave okusnejše ter z vitamini in minerali bogate hrane.

Tržne poti ekoloških kmetov so večinoma vezane na ponudbo na lokalnem trgu, ki se v zadnjih letih še razvija. Povpraševanje po ekološki hrani zato v lokalnem okolju narašča in na policah v trgovskih centrih pogosto dobimo uvoženo, ker ni dovolj domače ponudbe. Povezanost pridelovalcev za trženje ekoloških pridelkov in proizvodov je šibka, naročene proizvodnje skoraj ni, organizatorjev odkupa primanjkuje in se srečujejo z raznovrstnimi težavami. S spremembo zakonodaje glede ponudbe hrane v javne zavode se povpraševanje po lokalni in ekološki hrani povečuje, prehrana v bolnišnicah, šolah in vrtcih mora temeljiti na kakovostnih surovinah.

Na številnih kmetijah v Sloveniji, ki imajo naravne pogoje in razvite sonaravne načine pridelave, obstajajo dobri pogoji, da bi lahko vstopile v sistem kontrol ekološkega kmetovanja ter s tem povečale ponudbo ekološke hrane na trgu. Priporočamo jim, da z odločitvijo ne odlašajo, saj trg za ekološke kmetijske izdelke še ni zasičen. Za zadostitev vseh potencialnih potreb rabimo več ekoloških kmetov, več površin in več ekološke hrane.

Nadaljevanje na strani 6.

Anton Jagodic, KGZS

Preverite ponudbo kmetij na svojem pametnem telefonu!

Brezplačna aplikacija za Android

Google play

KUPUJMO DOMAČE!

KGZS

www.kupujmodomace.si

Strokovna gradiva na spletu
www.KGZS.si

Naročite se na zbornične e-novice
www.KGZS.si

Čas dela in oddiha

CVETKO ZUPANČIČ

predsednik KGZS

Konec pomladi je vedno zaznamovan z obilico dela na kmetijah. Poskušamo ujeti lepe dneve za košnjo in spravilo krme, skrbimo za posevke in upamo, da nam bo vreme prizaneslo.

Veliko dela smo imeli tudi na zbornici. Država je bila dokaj aktivna in v prvi polovici leta je bilo sprejeto ali pa je v pripravi kar nekaj zakonov, ki bodo vplivali na slovensko kmetijstvo. Naj kot prvega omenim krovni zakon o kmetijstvu, ki med drugim po dolgem času negotovosti dokončno ureja kmetijsko svetovanje. Javno službo kmetijskega svetovanja bo še naprej izvajala naša zbornica, kar predstavlja za nas pomembno zavezo, da bomo še naprej vaš prvi stik do znanja in stroke.

Na našo pobudo bo kmalu sprejet interventni zakon o odpravi posledic letošnje pozebe, ki mora biti učinkovitejši od lanskega, saj je letošnja pozeba veliko hujša od lanske. Tudi zato, ker mnogi še vedno čutijo posledice od lani in si mnoge kmetije še niso povsem opomogle.

Prav tako smo ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano predlagali besedilo interventnega zakona o škodi po podlubnikih, saj se dela nepopravljiva škoda in bomo brez ustreznega ukrepanja kmalu ostali brez našega največjega bogastva – gozda. Predvidevam, da bodo stališča oziroma besedilo zakona kmalu usklajeni. Upam tudi, da bo politika spoznala, kako pereča je ta težava in bodo zakon kmalu sprejeli.

Še vedno pa je možno podati mnenje o spremembi zemljiške politike, saj prav sedaj potekajo razprave po naših območnih enotah in drugih organih zbornice. Zemlja je osnova za kmetovanje in odločanje o zemljiški politiki je zelo pomembno ter občutljivo. Na zbornici bomo zato zelo pozorni, ko se bodo sprejemali ključni dokumenti.

Poletje je čas večjih del v kmetijstvu in je hkrati tudi čas poletnih počitnic. Želim vam veliko uspeha pri vašem delu in čim manj vremenskih težav. Pri tem pa ne pozabite nase in si privoščite oddih, če si lahko in to zmorete.

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

SPLOŠNE INFORMACIJE

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

Zelena dežela št. 141, junij 2017 • Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno. • Uredništvo: KGZS – Zelena dežela, Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana, tel.: 01/5136640, e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si, splet: www.kgzs.si • Odgovorni urednik: Robert Peklaj • Novinar: Marjan Papež • Fotografija na naslovnici: Marjan Papež • Tehnično urejanje: Andrej Lombar • Jezikovni pregled: Marjana Cvirn • Fotografije: arhiv KGZS (če ni drugače navedeno) • KGZS ne odgovarja za oglasno vsebino. Tisk: Salomon, d.o.o. • Naklada: 80.000 izvodov • ISSN 1581-9027, spletna izdaja ISSN 2536-2119

Končuje se razpis Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete

V torek, 27. junija 2017, se zaključuje drugi javni razpis Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete. Vse mlade kmete, ki pripravljate vlogo, pozivamo, da jo oddate v roku. Vse vloge, oddane po uradnem zaprtju razpisa, bodo zavržene.

Vlogo sestavlja prijavi obrazec s prilogami. Upravičenec ali njegov pooblaščenec se za elektronsko vložitev vloge s kvalificiranim digitalnim potrdilom prijavi v informacijski sistem agencije in izvede elektronski vnos ter vloži prijavi obrazec v informacijski sistem agencije.

Prijavi obrazec, ki je vnesen v informacijski sistem agencije, je potrebno natisniti ter z izpisom identifikacijske kode in podpisom vlagatelja skupaj s prilogami poslati priporočeno na naslov: Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja, Dunajska 160, 1000 Ljubljana, ali oddati na vložišču agencije.

Ovojnica vloge na javni razpis mora obvezno vsebovati vse elemente, ki so navedeni tudi v prilogi 10: etiketa za naslavljanje vloge na javni razpis: naslov, naziv in sklop javnega razpisa, točen naslov prejemnika vloge (ARSKTRP), na ovojnici morata biti razvidna datum in čas (ura, minuta) oddaje vloge na javni razpis, ki ju označi izvajalec poštne storitve oziroma vložišče agencije. Na ovojnicah mora biti tudi napis: NE ODPIRA – VLOGA NA JAVNI RAZPIS! Predlagamo, da na ovojnico nalepite že pripravljeno etiketo, ki se natisne skupaj z vlogo. Za čas oddaje vloge se šteje čas oddaje vloge v fizični obliki.

Za dodatne informacije o razpisu se še vedno lahko obrnete na nosilce ukrepa za zagon dejavnosti za mlade kmete na kmetijsko-gozdarskih zavodih, ki delujejo v okviru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki vam bodo strokovno svetovali o oddaji vloge na ukrep Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete.

J. O.

Za naložbe več kot 80 milijonov evrov

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano bo v drugi polovici letošnjega leta predvidoma objavilo 14 javnih razpisov v višini skoraj 83 milijonov evrov. Gre za drugi cikel javnih razpisov iz PRP 2014–2020 v letošnjem letu. V letu 2016 in prvi polovici letošnjega leta je bilo tako objavljenih že 24 javnih razpisov v vrednosti nekaj več kot 208.000.000 evrov, s čimer se je po več kot dveletnem premoru zagnal težko pričakovani investicijski cikel.

Z objavo javnih razpisov v drugi polovici letošnjega leta želi ministrstvo pospešiti naložbeni zagon, ki je bil začel z objavo javnih razpisov v letu 2016. Spomladi 2018 pa sledi še javni razpis za naložbe v predelavo in trženje ter razvoj kmetijskih proizvodov za dopolnilne dejavnosti, mikro, majhna in srednje velika podjetja ter za blaženje podnebnih sprememb v predvideni skupni vrednosti 25 milijonov evrov.

Ministrstvo bo prek razpisov spodbujalo investicije na področju konkurenčnosti v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju ob iskanju ravnovesja med kmetovanjem in varovanjem narave ter prilagajanjem na podnebne spremembe (naložbe v predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov, zmanjševanje porabe vode v tehnoloških postopkih, ureditev čistilnih naprav, energetska učinkovitost objektov in opreme, proizvodnja električne in toplotne energije za potrebe obrata – uporaba lesne biomase).

Spodbujali bodo tudi dejavnost sodelovanja med LASi ter pospešili odpravo škode v gozdovih (lubadar), posebej pa bodo z razpisanimi sredstvi spodbujali vzpostavitev sodelovanja med kmetijstvom in znanostjo (investicijska partnerstva), kar bo lahko prispevalo velik delež pri reševanju težav v kmetijstvu. Prav tako razpisi namenjajo sredstva za vzpostavitev organizacij proizvajalcev ter pomen majhnih kmetij, katerih dejavnost bo podprta s posebnim podukrepom in javnim razpisom.

V načrtu objave javnih razpisov za drugo polletje leta 2017 so javni razpisi navedeni po mesecih predvidene objave, tako da se morebitni investitorji lahko pripravijo na izvajanje naložbe in se pozanimajo o pripravi potrebne dokumentacije za izpolnitev vloge, pri čemer naj bodo še posebej pozorni na pravočasen pristop k preveritvi potrebnosti priprave presoje vpliva naložbe na okolje. Vse nadaljnje in podrobnejše informacije glede pogojev in obveznosti lahko vlagatelji pridobijo v okviru info točk KGZS.

Pomembni dogodki v juniju in juliju

Kdaj?	Kaj? / Kje?
1. julij	31. državne kmečke igre / Jablance pri Šmartnem pri Litiji
1. julij	Predstavitve vinogradniške mehanizacije / Nemška vas pri Krškem
23. julij	Kmečki praznik skupnosti južnokoroških kmetov in kmetov / Šentjakob v Rožu (Višja šola)

Nekateri pomembni roki v juniju in juliju

Do kdaj?	Kaj?
do 27. junija	Tretji javni razpis za podukrep 6.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete za leto 2017
do 30. junija	Oddaja zahtevkov za povrnitev trošarine (več o tem na strani XX)
do 31. julija	Drugi javni razpis za podukrep 19.3 Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine za leto 2017
do 29. septembra	Prvi javni razpis za podukrep 16.9 Podpora za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom, ki ga podpira skupnost, ter izobraževanjem o okolju in hrani
do 29. septembra	Prvi javni razpis za podukrep 16.4 Podpora za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov ter za promocijske dejavnosti na lokalni ravni, ki so povezane z razvojem kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov

Zbral: Ma. P.

Nekaj manj kot 58 tisoč zbirnih vlog

Redni rok za vložitev zbirne vloge za leto 2017 (zahtevek za neposredna plačila, prenos plačilnih pravic, zahtevek za dodelitev plačilnih pravic iz nacionalne rezerve, zahtevek za KOPOP, EK, OMD, dobrobit živali za prašiče, govedo in drobnico ...) je potekal od 27. februarja do 6. maja (oziroma do 8. maja, ker je bil 6. maj sobota). Vloge je bilo mogoče oddati še v zamudnem roku, ki je potekal 25 koledarskih dni po zaključku rednega roka, in sicer od 7. do vključno 31. maja.

V celotnem roku za oddajo zbirnih vlog (od 27. februarja do vključno 31. maja) je bilo vloženo 57.631 vlog. Skoraj vsi vlagatelji (prek 99 odstotkov) so se po pomoč pri izpolnjevanju zbirne vloge obrnili na izpostavo javne službe kmetijskega svetovanja pri KGZS.

KGZS je z osmimi kmetijsko-gozdarskimi zavodi nudila upravičencem pomoč pri elektronskem izpolnjevanju vlog na 72 lokacijah po vsej Sloveniji.

V pomoč vlagateljem sta bila vključena 202 kmetijska svetovalca. Delo je potekalo po sistemu vnaprejšnjega naročanja, tako da je bilo zagotovljeno tekoče delo brez čakanja kmetov na vnos vloge.

J. D.

Pridružite se nam in predstavite svojo ponudbo na spletni strani

<http://www.kupujmodomace.si>

Objave vaših ponudb so brezplačne!

KGZS zahteva interventna zakona

Ocenili smo letošnjo pozebo in predstavili tudi predlog vsebine interventnih zakonov zaradi škode po pozebi in podlubnikih. Objavili smo tudi prvo informacijo o zaključku izpolnjevanja zbirnih vlog.

Robert Peklaj, KGZS
robert.peklaj@kgzs.si

Nizke temperature 21. in 22. aprila letos so že drugo leto prizadele kmetijske kulture v Sloveniji. Strokovnjaki kmetijske svetovalne službe, ki delujejo v okviru KGZS, so pregledali prizadete posevke in nasade. Ocenjujemo, da so najbolj prizadeti trajni nasadi. Prizadetih je bilo skupaj skoraj 41.000 hektarov.

Zaradi velike škode, ki jo je povzročila pozeba, KGZS med drugim predlaga, da MKGP čim prej izplača pomoč najbolj prizadetim ob lanskoletni pozebi in da Vlada sprejme sklep o

izdelavi predhodne ocene škode. »Na KGZS predlagamo, da se prouči možnost izredne finančne pomoči za najbolj prizadeta kmetijska gospodarstva ter sprejme interventni zakon in da se v okviru njega dopolni postopek ocenjevanja škode z obveznimi prijavami oškodovancev ter s preverjanjem prijav pred pravilom pridelkov,« je povedal predsednik KGZS **Cvetko Zupančič**.

KGZS tudi predlaga, da se oškodovancem zmanjšajo oziroma odpišejo davki in prispevki, prizadetim pa tudi omogoči

pridobitev ugodnejših kreditov za likvidnostna sredstva, reprogramiranje obstoječih kreditov in investicije. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov naj oškodovancem zmanjša oziroma odpiše najemnine za leto 2017.

Za lažji spoprijem s podobnimi težavami v prihodnje je predloge KGZS strnil mag. **Miran Naglič**, koordinator ocene škod ob naravnih nesrečah: »KGZS predlaga ureditev sistema zavarovanj tako, da bo le-ta v danih ekonomskih razmerah sprejemljiv za kmete (višja stopnja sofinanciranja, nižja odbitna franšiza, ugodnejši paketi zavarovanj); v okviru programa razvoja podeželja naj se nameni večji delež pomoči izgradnji namakalnih sistemov in mrež proti toči, za to pa je tudi nujno, da bi Ministrstvo za okolje uvedlo bolj prožen sistem pridobivanja dovoljenj za uporabo vode za namakanje,« je povedal Naglič.

Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in Davčni upravi RS tudi predlagamo, da ustavi izdajanje plačilnih nalogov prizadetim ob lanskoletni pozebi, ki so vložili vlogo za zmanjšanje oziroma odpis prispevkov, do izdaje odločb.

Interventni zakon o podlubnikih

Na KGZS smo pripravili predlog Zakona o ukrepih za varstvo gozdov in odpravo posledic škode zaradi podlubnikov. S predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano smo se pogovorili o strokovni vsebini zakona in večinoma že uskladili stališča.

»Zakon bi veljal v času prenamnožitve podlubnikov oziroma do zmanjšanja deleža sanitarne sečnje smreke pod določenim odstotkom. Za zakon bi se finančna sredstva črpala deloma iz proračunskih rezerv, deloma pa iz proračunov pristojnih ministrstev,« je povedal direktor zbornice **Branko Ravnik**.

Interventni zakon o podlubnikih

Zakon bi veljal v času prenamnožitve podlubnikov oziroma do zmanjšanja deleža sanitarne sečnje smreke pod določenim odstotkom. Zakon je sestavljen iz treh sklopov:

Upravni sklop

- Prednostna obravnava izdaje soglasij, dovoljenj ali drugih aktov državnih organov ali nosilcev javnih pooblastil.
- Dovoljenja za gradnjo gozdnih prometnic brez pridobivanja projektnih pogojev in soglasodajalcev.
- Cenejše in enostavnejše zapiranje javnih cest v primeru spravila lesa ob cesti.

Sanacijski sklop

- Omejitev letne sečnje iglavcev.
- Možnost prodaje lesa na panju.
- Dodatni preventivno varstveni ukrepi (lovne pasti, feromonske vabe, insekticidi) in višji odstotek sofinanciranja varstvenih del v gozdovih.
- Zapora državnih cest zaradi sanacije gozdov se izvede s poenostavljenim elaboratom zapore ceste (varnostni vidik), strošek zapore in izdelave elaborata se krije iz proračuna RS.
- Vzpostavitev gozdarske svetovalne službe na KGZS.

Davčni sklop

- Za delež prizadetih gozdnih zemljišč se katastrski dohodek oprosti za 30 let.
- Oprostitev plačila dohodnine za material in sredstva, s katerimi se sanira škodo zaradi podlubnikov.
- Dodatno povračilo trošarine za nakup pogonskih goriv za gozdarsko mehanizacijo.
- Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje se zavarovancem lahko zmanjšajo ali odpišejo.

Vodstvo KGZS je na novinarski konferenci predstavilo zahtevo po interventnih zakonih zaradi pozebe in podlubnikov.

Predlogi KGZS za ublažitev posledic pozebe

1. Ministrstvu za obrambo, Upravi RS za zaščito in reševanje, predlagamo, da pripravi predhodno oceno škode tako, kot je bila pripravljena v lanskem letu. To pomeni, da pridobi podatke ARSO o temperaturah po območjih v Sloveniji in jih poveže s podatki iz poročila kmetijske svetovalne službe ter preveri na terenu.
2. MKGP predlagamo, da čim prej izplača pomoč najbolj prizadetim ob lanskoletni pozebi.
3. Vladi predlagamo, da sprejme sklep o izdelavi predhodne ocene škode.
4. MKGP in vladi predlagamo, da prouči možnost izredne finančne pomoči za najbolj prizadeta kmetijska gospodarstva. Predlagamo sprejem interventnega zakona, s katerim se določi izdelava končne ocene škode in oblike pomoči najbolj prizadetim kmetijskim obratom.
5. MKGP predlagamo, da v okviru interventnega zakona dopolni postopek ocenjevanja škode z obveznimi prijavami oškodovancev ter s preverjanjem prijav pred pravilom pridelkov.
6. Predlagamo, da se oškodovancem v skladu z zakonodajo zmanjšajo oziroma odpišejo davki in prispevki.
7. Za ublažitev nastale finančne situacije na kmetijah, ko bo pridelek že drugo leto bistveno zmanjšan, predlagamo, da se omogoči pridobitev ugodnejših kreditov za likvidnostna sredstva, reprogramiranje obstoječih kreditov in investicije. Gre za zagotavljanje sredstev za preživetje družin in zaposlenih, za pokrivanje zapadlih obveznosti in za zagotavljanje sredstev za nakup repromateriala, tako da bodo kmetijski obrati lahko izvedli v letu 2018 nujne agrotehnične ukrepe.
8. Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov RS predlagamo, da v skladu s stopnjo poškodovanosti zmanjša oziroma odpiše oškodovancem najemnine za leto 2017.
9. Predlagamo ureditev sistema zavarovanja tako, da bo le-ta v danih ekonomskih razmerah sprejemljiv za kmete (višja stopnja sofinanciranja, nižja odbitna franšiza, ugodnejši paketi zavarovanj).
10. MKGP predlagamo, da v okviru programa razvoja podeželja nameni večji delež pomoči izgradnji namakalnih sistemov in mrež proti toči.
11. Agenciji RS za kmetijske trge in razvoj podeželja predlagamo, da v okviru veljavnih postopkov omogoči prizadetim kmetijskim gospodarstvom zamenjavo/prilagoditev sprejetih obveznosti v okviru KOPOP in drugih shem (zamenjava rastlin v kolo-barju, uveljavljanje višje sile ...) v odvisnosti od možnosti, ki jih imajo, glede na škodo, ki je nastala zaradi pozebe. Predlagamo tudi, da se prouči možnost poseka prizadetih trajnih nasadov že letos tam, kjer je v prihodnjem letu predvidena obnova. S tem bi se izognili stroškom vzdrževanja prizadetega nasada eno leto, saj pridelka zaradi pozebe ne bo.
12. Ministrstvu za okolje predlagamo, da uvede fleksibilnejši sistem dovoljenj za uporabo vode za namakanje. V času pozebe so vodni viri običajno bogatejši z vodo, zato je lahko količina odvzete vode za oroševanje proti pozebi brez škode za vir večja, v času, ko je vodni vir šibkejši, pa se dovoli manjši odzvem vode za namakanje.
13. Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in Davčni upravi RS predlagamo, da ustavi izdajanje plačilnih nalogov prizadetim ob lanskoletni pozebi, ki so vložili vlogo za zmanjšanje oziroma odpis prispevkov, do izdaje odločb.

Panožne organizacije stopile skupaj

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij pri Gospodarski zbornici Slovenije, Zadružna zveza Slovenije, UIP Univerzitetni inkubator Primorske, LUI Ljubljanski Univerzitetni Inkubator in IRP Tovarna podjetij Maribor so na 17. Vrh kmetijskih in živilskih podjetij, ki je v začetku junija potekal na Bledu, podpisali izjavo o sodelovanju na področju inovativnosti, podjetništva in konkurenčnosti agroživilskega sektorja. S podpisom izjave je narejen eden prvih korakov v smeri uresničevanja akcijskega načrta SRIP HRANA, katerega namen je pozitivno vplivati na dvig produktivnosti, inovativnosti in konkurenčnosti agroživilskega sektorja.

R. P.

O preniknem pragu za DDV in osnovi za obdavčitev

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je Ministrstvo za finance (MF) že večkrat opozorila na težave kmetov zaradi prenizko določenega praga dohodkov iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti (7.500 evrov) za obvezno identifikacijo za namene DDV. Glede na to, da se je že iztekel rok, do katerega naj bi davčni organ po uradni dolžnosti obvestil zavezanca, ki so v preteklem koledarskem letu presegli predvideni prag dohodkov, je KGZS ponovno prosila za sestanek z državnim sekretarjem na MF Tilnom Božičem.

Na sestanku, ki je potekal 29. maja, se je direktor KGZS Branko Ravnik ponovno zavzel, da bi se v prag dohodkov všteval zgolj katastrski dohodek in ne tudi drugi obdavčljivi dohodki, kot so neposredna plačila.

Državnega sekretarja je opozoril še na nekatere pereče težave pri izvajanju davčne zakonodaje v kmetijstvu, predvsem na iztek prehodnega obdobja za uporabo vezane knjige računov s koncem letošnjega leta, na težave pri davčnem potrjevanju računov, na nesprejemljivost obvezne priglasitve dopolnilne dejavnosti za potrebe opravljanja dejavnosti malih obsegov predelave lastnih kmetijskih pridelkov ter izrazil pobudo za oprostitev plačila dohodnine od sredstev, namenjenih vlaganju v obnovno gozdom zaradi škod po divjadi in prenamnožitve smrekovih podlubnikov.

Ponovno so dali zagotovilo, da bo Ministrstvo za finance skupaj s Finančno upravo Republike Slovenije preučilo podane pobude zbornice.

Neva Pajntar

Iz dela strokovnih odborov

Člani strokovnih odborov in komisij so bili v preteklih dveh mesecih zelo aktivni.

zbral **Marjan Papež**, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

Strokovni odbor za kmetijsko politiko in poslovno organiziranost

Razpravljali je predvsem o opredelitvi pojma aktivni kmet v sedanjih in prihodnjih skupnih kmetijskih politikah. Odbor meni, da je treba urediti pravila tako, da bodo sredstva ukrepov kmetijske politike prejela kmetijska gospodarstva, ki vzdržujejo in dejansko obdelujejo kmetijska zemljišča in/ali pridelujejo hrano za trg. Podana je bila informacija o zastoji uredb, ki prinašajo spremembe na področju neposrednih plačil in programa razvoja podeželja, ker se stališča EU parlamenta razlikujejo od komisije in sveta ministrov. Zato večjih sprememb, ki bi vplivale na ukrepe SKP v Sloveniji, ne bo mogoče uvesti z letom 2018.

Člani odbora so se seznanili, da je Evropska komisija objavila poročilo o učinku površin z ekološkim pomenom. Kot sledi iz poročila, je bilo leta 2015 za površine z ekološkim pomenom dejansko določenih deset odstotkov ornih zemljišč, za katere velja obveznost, podatki za leto 2016 pa kažejo zelo podobne rezultate, zato ne bo prišlo do dviga obveznega odstotka teh površin. Copa Cogeca je ustanovila delovno skupino, ki bo delovala na vsebinah ozeleznitve SKP, v katero se je KGZS že vključila. (AJ)

Strokovni odbor za poljedelstvo in komisija za sladkorno peso

Največ časa so posvetili shemi Izbrana kakovost (IK) in delovanju žitne verige. Prisotni so

se strinjali, da je projekt promocije in sheme IK odlična, vendar bo v sektorju žit zaradi obsežne verige precej zahteven. Menijo, da lahko žitno verigo poveže in združi le to, da v verigo pristopijo vsi člani in da se vzpostavi IK za žita, zato je potrebno s pripravo specifikacij pričeti čim prej.

Prisotni so se seznanili še z vsebinami, ki so bile obravnavane na zadnjem sestanku žitne verige, katerega se predstavniki pridelovalcev protestno niso udeležili. Namreč, že nekaj časa trije partnerji v žitni verigi (ZZS, KGZS, SKS) ugotavljajo, da jih četrti partner – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij – ne upošteva. V lanskem letu so o stanju obvestili ministru, Vlado RS, varuha prehranske verige in zaradi kartelnega dogovarjanja podali prijavo na AVK, vendar ni bilo odgovorov in se stanje ni uredilo. Da bi izboljšali odnose v verigi, so imeli tudi dva sestanka z ministrom Židanom, vendar dogovori niso obrodili sadov. Zaradi takšnih razmer so se odločili, da koordiniranje žitne verige prevzamejo pridelovalci, o čemer so obvestili tudi MKGP in GZS – ZKŽP. Na tokratnem sestanku so se dogovorili, da partnerji Komisije za odkup in prodajo žit (ZZS, SKS in KGZS) pripravijo predlog kakovostnih parametrov za odkup in stroškovnik pridelave, po tem pa ta izhodišča predstavijo potencialnim kupcem pšenice na sestanku žitne verige.

Za sladkorno peso, pri kateri poteka pridelava na 75 ha in jo prideluje 38 pridelovalcev, je KGZS pripravila tehnološka navodila. Za odkup vseh pridelanih količin je bila pod-

Prek strokovnih odborov lahko člani KGZS predstavijo težave na posameznem strokovnem področju in predlagajo rešitve.

pisana pogodba z vnaprej znanimi pogoji in ceno odkupa. Da bi pridobili še več pridelovalcev sladkorne pese, se bodo pridelovalci predstavili na sejmici Agra, kjer bodo organizirali posvet o pridelavi sladkorne pese. (DM)

Strokovni odbor za dopolnilne dejavnosti

Člani so sprejeli sklep, s katerim podpirajo prizadevanja, da KGZS prevzame naloge ocenjevalne skupine za kategorizacijo nastanitvenih dejavnosti na kmetiji. Odbor se je seznanil s predlogom Pravilnika o kakovosti mesnih izdelkov in mesnih pripravkov. Izrazil je stališče, da bi morali izraz »kmečki« enotno opredeliti tako v pomenu kot tudi pri njegovi uporabi. Nadalje je izpostavil problematiko javnega naročanja in prodaje s kmetij, kjer so postopki komplicirani tako na strani dobavitelja kot tudi kupca. Zavzel se je za večjo prisotnost svetovalcev na kmetijah in vlogo kmetov v lokalnem okolju. Nadalje je izpostavil vprašanje javnega naročanja in prodaje s kmetij, kjer so postopki zaplete-

ni tako za ponudnika kot kupca. (AKS)

Strokovni odbor za socialno varnost, kmečko družino, kmetice in podeželsko mladino pri KGZS

Seznanil se je z novelo zakona o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu. Predloge sprememb in dopolnitev Novele zakona, ki jih je pripravila KGZS, odbor v celoti podpira. Nadalje je odbor sprejel sklep, da KGZS pristopi k pripravi pisma o nameri skupnega sodelovanja z zvezami in združenji s področja kmetijstva ter kmečkimi ženskami in podeželsko mladino v promocijske namene in potrebe zastopstva kmetijstva in podeželja. Odbor se je seznanil še z informacijami glede malega obsega predelave, opredelitve družine oziroma članov kmetije. (AKS)

Komisija za vodovarstvena območja

Pregledali so aktualne teme v zvezi s kmetovanjem na VVO

I in pripravili vsebine za sestanek z državno sekretarko na MKGP. Dogovorili so se, da na sestanku na MKGP zahtevajo takojšnjo ureditev izplačila denarnih nadomestil za leto 2016 ter predlagajo uvedbo »vodovarstvenega ukrepa« v PRP in pripravo investicijskega razpisa izključno za kmetije na VVO I. Opozorili bodo tudi na priporočilo Računskega sodišča glede reševanja odškodnin na VVO I in na dejstvo, da je namakanje vodovarstveni ukrep, zato so potrebne pri pridobivanju dovoljenj pospešitve in poenostavitve postopka. Člani so se dogovorili, da v podporo predlogom rešitve pripravijo tudi aktualne kalkulacije za kmetije na VVO I in izven VVO I glede na možnost koriščenja KOPOP, in sicer za kulture: koruza, pšenica, vinska trta, travinje, vrtnice. (DM)

Strokovni odbor za šolstvo, svetovanje, raziskave in razvoj Člani odbora so iskali način, kako izboljšati izvajanje praktičnega pouka na kmetijah. Odbor se je dotaknil tudi tematike mojstrskih kmetij in izvajanja praktičnega pouka na kmetiji ter sklenil, da se bo aktivno

vključil v ureditev tega področja. Odbor bo pomagal srednjim kmetijskim in gozdarskim šolam pri promociji kmetijskega šolstva ter jim s tem pomagal pri izboljšanju vpisa. (JO)

Strokovni odbor za promocijo in mednarodno sodelovanje

Njegova naloga je nuditi KGZS ustrezne usmeritve pri promociji kmetijstva, ki je vse pomembnejša. Zato bodo mnenja tega odbora zelo pomembna in jih bo zbornica skušala v celoti upoštevati. Sicer pa naj bodo stališča odbora v smeri promocije KGZS kot zastopnice interesov članov in kot kanal za promocijo samih članov. V razpravi o vlogi odbora in promociji zbornice je bilo omenjeno tudi to, da se poenoti in utrdi pripadnost zbornici znotraj celotnega sistema. V okviru mednarodnega sodelovanja pa skuša povečati organizirani prenos znanja in omogočiti izmenjavo mladih kmetov s tujino. (RP)

Zaradi nesreče v Kemisu škoda tudi v kmetijstvu

Negativne posledice požara v tovarni Kemis na Vrhniki čutijo tudi lastniki kmetijskih zemljišč na tem območju.

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

Po nesreči, ki se je zgodila 15. maja, je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) s Kmetijsko gozdarskim zavodom Ljubljana izvedla določene aktivnosti, s katerimi želi opredeliti, kako je ta nesreča prizadela kmetijstvo, in doseči, da bi bilo na teh območjih treba izvajati le tiste ukrepe, ki so nujni za zagotavljanje varnosti hrane in

krme.

Zaradi nesreče v Kemisu je 132 lastnikov kmetijskih zemljišč v ponedeljek, 5. junija, prejelo odločbo Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, s katero so na površinah, ki so znotraj kroga s polmerom 1600 metrov, prepovedali pašo živali in uporabo krme, pridobljene po 15. maju.

Nadalje je medresorska delovna skupina za usklajevanje aktivnosti, povezanih s posledicami požara, navedla, da se je zmanjšalo območje z najstrožjimi varnostnimi ukrepi s 1600 metrov na 730 m.

Na podlagi tega bodo določene kmetije dobile nove odločbe o ukinitvi omejitev, medtem ko bodo morale ostale kmetije, ki so v 730-metrskem pasu, te ukrepe še vedno izvajati. Zaradi nesreče je bila lastnikom kme-

tijskih zemljišč povzročena škoda, za katero KGZS zahteva, da se upravičencem povrne.

Uveljavljanje odškodnine

Lastnikom zemljišč v širšem ali ožjem pasu je ali bo še nastala gospodarska škoda. Podjetje Kemis je na svojih spletnih straneh <http://www.kemis.si/news/> obvestilo-morebitnim-oskodo-

vancem-2/ objavilo **obrazec** za uveljavljanje odškodnine. Pri izpolnjevanju obrazca se lahko upravičenci obrnejo po pomoč na javno službo kmetijskega svetovanja na Vrhniki.

Dobrobit živali – govedo in ostali ukrepi SKP

Če so lastniki kmetijskih zemljišč znotraj območja vključeni v ukrep kmetijske politike **Dobrobit živali – govedo** in ne morejo izvajati zahtev obvezne paše, lahko uveljavljajo višjo silo. Prav tako lahko uveljavljajo višjo silo, če zaradi omejitev ne morejo izpolniti katere od zah-

tev ukrepov KOPOP in EK.

Za višjo silo je treba na predpisanem obrazcu sporočiti vzrok na ARSKTRP v roku 15 delovnih dni od dneva, ko je to možno storiti. Obrazec je priloga Uredbe o izvedbi ukrepov kmetijske politike za leto 2017 (Uradni list RS, št. 8/17). Obrazec lahko dobijo tudi na izpostavi kmetijske svetovalne službe Vrhnika. Kot dokazilo o nastanku višje sile priložijo kopijo odločbe, ki so jo dobili od UVHVVR, in morebitna druga dokazila, iz katerih so razvidne omejitve in prepovedi, ki vplivajo na izvedbo zahtev posameznih ukrepov kmetijske politike.

Ker se bo v nadaljevanju še vedno postavljalo veliko vprašanj v zvezi s to temo, se za informacije lahko obrnete na pristojne službe KGZS, tel.: 01 513 66 00, in Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana, Izpostava Vrhnika: 01 750 20 08 ali 01 750 20 09.

Identifikacija in sledljivost goveda

KGZS – Zavod Nova Gorica je maja gostil strokovnjake s področja identifikacije, registracije in sledljivosti domačih živali (BTSF »Better Training for Safer Food«).

Nina Fiorelli Derman, KGZS – Zavod Nova Gorica
nina.fiorelli_derman@go.kgzs.si

To je bil že drugi obisk v okviru usposabljanja za varnejšo hrano, ki ga je organiziralo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v sodelovanju z nemškim svetovalnim podjetjem ADT Projekt GmbH.

Tokratnega usposabljanja se je udeležilo kar 33 udeležencev iz 19 evropskih držav, en strokovnjak tudi iz Mehike. Po pozdravnem nagovoru direktorja Zavoda Nova Gorica Branimirja Radikona smo jim predstavili ureditev in izvajanje sistema identifikacije in registracije živali v Sloveniji.

Posebno pozornost smo namenili predstavitvi dobaviteljev sredstev za identifikacijo živali ter pogojev, ki so zahtevani za pridobitev statusa do-

bavitelja. Sledila je predstavitev sheme z možnimi načini in potmi za identifikacijo in registracijo goveda. V nadaljevanju je bilo predstavljeno še poglavje o identifikaciji in registraciji drobnice in prašičev, ki se v osnovi nekoliko razlikujeta od predstavljenega načina pri govedu. Razlika je opazna predvsem v tipu ušesnih znamk, možnosti tetoviranja določenih živali in uporabljenih obrazcih. V razpravi, ki se je razvila po predavanju, so na zastavljena vprašanja poslušalcev družno odgovarjali tako strokovnjaki iz novogoriškega zavoda kot tudi predstavniki Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) oziroma Sektorja

Usposabljanja na KGZS – Zavodu Nova Gorica se je udeležilo 34 udeležencev iz 19 evropskih držav in Mehike.

za identifikacijo in registracijo živali (SIRIS).

Od besed k dejanjem

Teoretičnemu delu obiska je sledil praktični prikaz celotnega procesa: od naročanja, laserskega tiskanja ušesnih znamk, razpošiljanja strankam, do praktičnega prikaza označevanja tako govedi kot tudi drobnice. Marsikdo od navzočih strokov-

njakov iz tujine si je lahko tako prvič doslej ogledal celoten postopek. Kmetijsko-gozdarski zavod Nova Gorica je namreč ekskluzivni zastopnik nemškega proizvajalca ušesnih znamk GEPE Geimuplast GmbH za slovenski trg. Postopek izdelave rednih in nadomestnih ušesnih znamk predstavlja visoko tehnološko rešitev. Ob upoštevanju vseh varnostnih ukrepov

je proizvodnja povsem varna. Reakcije in navdušenje udeležencev so pričale o zanimanju za način izdelave, ki zagotavlja visoko kakovost ušesnih znamk.

Udeležencem smo predstavili značilnosti primorskega kmetijstva s krajšim ogledom okoliških kmetij, na katerih so imeli priložnost poskusiti tipična primorska vina ob pokušini

bogate ponudbe tipičnih lokalnih proizvodov, kot so kravji, ovčji in kozji siri. Udeleženci so bili navdušeni nad urejenostjo in pestrostjo ponudbe. Izrazili so navdušenost nad urejenostjo sistema v Sloveniji in seveda pohvalili delo strokovnjakov našega zavoda.

Avstrija: lažje do denarja, a ga je manj

Izmenjava izkušenj mladih kmetov z obeh strani meje

Jože Očko, KGZS
joze.ocko@kgzs.si

Predstavniki Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja ter Zveze slovenske podeželske mladine smo se udeležili strokovne ekskurzije na avstrijsko Koroško, kjer smo si z avstrijskimi kolegi izmenjali izkušnje s področja dela mladih kmetov ter si ogledali dve kmetiji mladih kmetov.

Finančna podpora za mlade kmete za lažji zagon kmetijske dejavnosti, ki hkrati spodbuja generacijsko pomladitev gospodarjev kmetij, je zanimiv ukrep

tudi med mladimi kmeti na avstrijskem Koroškem. Za ukrep, ki se izvaja v okviru Programa razvoja podeželja 2014–2020, je na avstrijskem Koroškem na voljo 7,8 milijona evrov, kar predstavlja približno deset odstotkov sredstev za ta namen za celo Avstrijo.

Avstrijska podpora za mlade kmete

Kdo lahko kandidira, kakšni so pogoji in postopek dodeljevanja nepovratnih sredstev na avstrijskem Koroškem je na gradu Krastovec v Celovcu predstavil

Reinhold Payer iz Koroške deželne vlade.

Zanimanje za denarno podporo med mladimi kmeti, ki prvič prevzemajo vodenje kmetije na svoje ime in za svoj račun, je tudi na avstrijskem Koroškem zelo veliko. Vlogo lahko vlagatelj oddaja dnevno, administrativno popolne vloge pa se pregledujejo ob presečnih datumih, približno vsaka dva meseca.

Razpis je odprt do porabe sredstev, zato se lahko mladi prevzemnik sam odloči, kdaj bo oddal vlogo. To pa mora storiti v prvem letu po prevzemu kmetije in vpisu v register kmetijskih gospodarstev ter prijavi za socialno zavarovanje za kmeta.

Do denarne pomoči je upravičen mladi kmet, star do 40 let, ki lahko prevzema kmetijo z dedovanjem, nakupom, najemom, kot član združenja fizičnih oseb

ali pravna oseba.

Med razpisnimi pogoji je določena tudi velikost kmetije. Vstopni prag je pri naših sosedih nižji – le tri hektarje kmetijskih površin, čeprav je kmetija na avstrijskem Koroškem v povprečju velika 19 hektarjev.

Res je ukrep obremenjen z manj birokracije in dostopnejši širšemu krogu mladih kmetovalcev, vendar le-ti dobijo dosti manj denarja. Izhodiščni pavšal je 2.500 evrov za kmetije z 0,5 do 1 delovne moči oziroma 8000 evrov za kmetije z več kot eno delovno močjo.

Izhodiščni pavšal se lahko poveča z nekaterimi dodatnimi pogoji. Vlagatelj, ki prvič v celoti lastniško prevzema kmetijsko gospodarstvo, prejme še 3000 evrov dodatka, največ, 4000 evrov, pa lahko dobi vlagatelj, ki opravi mojstrski izpit. To je najvišja strokovna in praktična

izobrazba za kmete v Avstriji in je primerljiva z nazivom inženir kmetijstva pri nas. Vlagatelj, ki imajo končan univerzitetni študij kmetijske smeri (npr. agronomije), pa imajo avtomatično najvišje pogoje za prejem denarne podpore. Potrdilo o končani kmetijski izobrazbi je poleg poslovnega načrta temeljni dokument vloge.

Mojstrski naziv

Izobraževanje za pridobitev mojstrskega naziva traja 500 učnih enot (ena učna enota traja 50 minut), približno tri semestre. Po vseh opravljenih izpitih morajo udeleženci izobraževanja dve leti voditi knjigovodstvo za svojo kmetijo in nato pripraviti mojstrsko nalogo za svojo kmetijo. To predstavijo na zaključnem izpitu, opraviti pa morajo tudi pisni izpit.

Izobraževanje poteka od oktobra do marca pod okriljem izobraževalnega centra Kmetijsko gozdarske zbornice avstrijske Koroške. Letos izobraževanje za mojstrski naziv končuje 38 bodočih mojstrov v treh panogah.

Druge ugodnosti za mlade kmete iz prvega in drugega stebra PRP: top-up plačila in dodatek pri naložbah. Posebej pa so predstavili kmetijsko-naložbeni kredit, ki je dostopen vsem avstrijskim kmetom z zelo ugodno obrestno mero.

Avstrijski dobri zgledi po naše

Po predstavitev smo se odpravili na ogled kmetij, ki jih upravlja mlada kmetica in kmet.

Kmetija Kumr se nahaja v Rožu, sredi južne Koroške, v

Bilčovsu na Gurah. Na kmetiji so se osredotočili na govedorejo in pridelavo mleka. Leta 2011 so se odločili za neposredno prodajo surovega bio-mleka in mlečnih proizvodov. Nehali so s krmljenjem silaže in govedo krmlijo le s senom in svežo travo. Tako pridelajo sveže mleko najvišje kakovosti.

Kmetujejo po načelih ekološkega kmetovanja. S tem sta povezana zdrava krma in zdravo okolje za njihove živali. Tako zagotavljanje zdravja živali pomeni zdravo mleko in zdrave mlečne proizvode.

Za uspeh kmetije je ključna povezanost družine. Vsi družinski člani delajo na kmetiji in pri predelavi mleka in s tem uspeh ne zaostaja.

Nazadnje smo si v Lešah pri Šentjakobu v Rožu ogledali Janežičevo kmetijo, ki jo vodi mladi kmet Peter Janežič. Že pred 20-imi leti so kmetijo preusmerili v ekološko proizvodnjo in s tem so bili prva ekološka kmetija v občini. Danes obdelujejo več kot 44 hektarjev kmetijske zemlje in 34 hektarjev gozda. Pri Janežiču se ukvarjajo z rejo krav dojlj, poljedelstvom, neposredno prodajo od doma in gozdarstvom. Doma pridelajo krušno žito, ki ga Petrova mama uporablja za peko kruha. Poleg žit pridelujejo tudi lan in riček, iz katerih stiskajo jedilna olja. Važna panoga na kmetiji je žetev, ki jo Peter kot uslugo ponuja z lastnim kombajnom. S tem je mladi kmet kmetijo postavil na več ekonomskih stebrov, ki so baza uspešnega kmetovanja.

Velika delegacija slovenskih kmetijskih organizacij na obisku na kmetiji Janežič prek slovensko-avstrijske meje

Ekološko kmetijstvo v Sloveniji

Še vedno rabimo več pridelkov in organiziran nastop na trgu ter večjo osveščenost.

Sonja Jurcan, MKGP
sonja.jurcan@gov.si

V letu 2016 bilo v ekološko kontrolo vključenih 3.518 KMG (kar predstavlja 4,8 % vseh kmetij v Sloveniji) s 43.578,76 ha (9,03 % od vseh kmetijskih zemljišč v uporabi v letu 2016). V letu 2016 je bilo izdanih 2.933 certifikatov za ekološke proizvode, ostalo pa so bila KMG v preusmerjanju v ekološko kmetovanje. Povprečna velikost kmetije je 12,38 ha.

Med površinami najbolj prevladuje travinje s 36.487,41 ha, kar predstavlja 83,7 % vseh površin v ekološkem kmetovanju. Sledijo njive s 4.403,34 ha, sadovnjaki (intenzivni in ekstenzivni) s 1.616,69 ha, vinogradi s 535,7 ha, nato pa zelenjava s 293,34 ha, oljčniki z 240,05 ha in tudi hmelj z 1,73 ha.

V pridelavi prevladuje živinoreja (83,7 % površin predstavlja travinje), čeprav je povpraševanje

nje potrošnikov največje po svetih vrtninah, sadju in nemasnih predelanih živilih (po mleviskih in mlečni izdelkih). Pri predelavi prevladujejo proizvodi, kot so mlečni izdelki, sadni sokovi, mleviski izdelki, testenine, kis ... V letu 2016 smo imeli 324 predelovalnih obratov.

Pri živinoreji po obsegu priraje prevladuje perutnina, sledi drobnica in govedo, po številu GVŽ pa prevladuje govedo. Povprečni stalež živali na KMG je 11,06 GVŽ.

Še vedno se kaže nujna potreba po večjih količinah pridelkov in organiziranem nastopanju na trgu z osveščanjem potrošnikov in tudi pridelovalcev.

V Sloveniji ekološki kmetje večinoma svojih pridelkov prodajo neposredno na kmetijah ali pa na lokalnih tržnicah. Povpraševanje namreč moč-

no presega ponudbo, zato je v Sloveniji večina ekoloških proizvodov iz drugih držav članic EU (Italije, Nemčije, Avstrije), nekaj pa tudi iz tretjih držav (Turčija, Izrael, Rusija in Srbija).

Ekološko kmetovanje je idealna priložnost za lokalno samooskrbo. Z dajanjem prednosti lokalni oskrbi lahko povečamo proizvodnjo ekološkega sadja in zelenjave, saj ravno v tem segmentu povpraševanje v tem trenutku močno presega ponudbo.

Podpore za ekološko kmetovanje

Slovenija vse od vstopa v EU izdatno podpira ekološko kmetovanje. V zadnjem obdobju predvsem preko ukrepa Ekološko kmetovanje v okviru PRP 2014–2020 ter pred tem v okviru PRP 2007–2013.

V okviru PRP 2014–2020 je za ukrep Ekološko kmetovanje v obdobju od 2015 do 2020 namenjenih 65,3 milijona evrov. Od tega 75 % prispeva EU, 25 % pa Slovenija iz nacionalnih sredstev.

Za ukrep ekološko kmetovanje je v okviru kampanje 2016

Preglednica 1: Obseg površin po kulturah oziroma načinu rabe

Površina (ha)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kultura-način rabe										
Travinje	26.035,54	26.983,49	26.251,34	27.041,03	28.364,40	30.664,61	33.530,27	35.609,82	35.637,92	36.487,41
Njive	2.305,04	1.843,79	1.987,17	2.354,16	2.399,99	2.752,61	3.148,34	3.484,67	4.050,60	4.403,34
Vinogradi	184	190,68	203,30	296,58	287,19	323,88	401,28	419,73	494,81	535,7
Oljčniki	21	16,22	49,95	76,60	91,62	184,53	208,33	226,17	214,11	240,05
Sadovnjaki (IS+TSA)	668,64	711,52	782,39	798,03	857,85	994,36	1.148,25	1.268,05	1.477,60	1.616,69
- Intenzivna raba	165,4	139	174	182	193,03	260,08	291,29	341,94	483,61	564,74
- Ekstenzivna raba	503,4	573	609	614	664,82	734,28	856,96	926,11	993,99	1.051,34
Vrtnine (na prostem in v zaščitnem prostoru)	107,80	90,72	114,29	122,11	147,69	180,68	228,00	228,76	289,37	293,34
Hmeljišča									24,05	1,73
SKUPAJ	29.322,02	29.836,42	29.388,43	30.688,51	32.148,74	35.100,67	38.664,49	41.237,194	42.188,46	43.578,76

zahtevke oddalo 3.295 kmetijskih gospodarstev za 41.957 ha površin. V primerjavi z letom 2015 se je število gospodarstev povečalo za dobre 4 %, prijavljene površine pa za skoraj 7 %. Predvidevamo, da bo za ta ukrep izplačanih 9,4 milijona evrov (24 % več kot v subvencijskem letu 2015).

MKGP podpira ekološke pridelovalce in predelovalce tudi pre-

ko drugih ukrepov PRP 2014–2020, in sicer preko ukrepov kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil, preko ukrepa OMD (območja z omejenimi dejavniki za kmetijsko pridelavo), preko ukrepa shem kakovosti, preko ukrepa za ustanavljanje skupin in organizacij proizvajalcev, preko ukrepa sodelovanja in preko ukrepa naložbe v osnovna sredstva, kjer dobijo ekolo-

ški pridelovalci dodatne točke na javnih razpisih.

Pri neposrednih plačilih je ekološki kmet ob izpolnjevanju pogojev, določenih v uredbi, ki ureja sheme neposrednih plačil, lahko upravičen do vseh shem neposrednih plačil, torej do sheme osnovnega plačila, zelene komponente, proizvodno vezanih plačil in plačila za mladega kmeta.

Kako do več ekološke hrane na trgu?

Kazalniki naraščanja števila ekoloških kmetov in površin, zlasti pa delež slovenske ekološke hrane na trgu, so izgubili pričakovano rast, zato je KGZS skupaj z MKGP 17. maja pripravila posvet o nadaljnjem razvoju ekološkega kmetovanja.

Anton Jagodic, KGZS
anton.jagodic@kgzs.si

NPosveta se je udeležilo 110 obiskovalcev iz vrst raziskovalcev, šol in fakultet, svetovalcev, ekoloških združenj, javnih zavodov, kmetov, trgovcev, MKGP in nevladnih organizacij. V predavanjih so bili predstavljeni podatki o razvoju, težavah pri svetovanju, raziskovanju, trženju in skupnem nastopanju na trgu. Na delavnicah so prek znanih izzivov iskali rešitve za nadaljnji razvoj.

Povezovanje in skupni nastop na trgu

V Sloveniji obstaja nekaj dobrih povezav pri trženju na področju ekološkega kmetovanja. Med njimi so z organiziranim trženjem ekoloških pridelkov in proizvodov uspešne zlasti nekatere zadruge in drugi deležniki. Pri povezovanju je največja težava zagotovitev redne in enakomerne dobave preko celega leta. Mreža odkupovalcev ni razvita, niti ne delujejo na območju celotne Slovenije. Posledično izgubimo ekološko pridelano hrano med ostalo ponudbo. Oživitve vseslovenske blagovne znam-

ke za ekološko pridelano hrano kot orodjem za komunikacijo s potrošniki je povezana s ponovno vzpostavitev nekdanj močne povezave vseh združenj ekoloških kmetov. Že sedaj obstaja več delujočih dobrih praks skupnega trženja in kot primere jih je potrebno izpostaviti za zgled drugim. Podana je bila pobuda za vzpostavitev verige ekološko pridelane hrane, kar je trenutno nedosegljivo, saj je povezano s stalno in zadostno količino ekološko pridelane hrane.

Povečanje pridelave in predelave ter kakovosti

Prisotni so izrazili potrebo po ureditvi dostopa do objav izsledkov domačih in tujih raziskav s povzetki v slovenskem jeziku. Izpostavljena je bila potreba po vzpostavitvi sistema ogledov dobrih praks na kmetijah in e-obliki kataloga dovoljenih sredstev. Potrebujemo tudi dodatne spodbude za manjše ekološke kmetije, tudi podpore predelavam na kmetijah. Uspešne ekološke kmetije se srečujejo

tudi s pomanjkanjem površin, zato predlagajo revitalizacijo opuščanih površin, krčenje zaraščenih površin, prednostno obravnavo pri EK razpisih ter namenske komasacije.

Prenos znanja (izobraževanje in svetovanje)

Pomembno je urediti prenos informacij in težav s terena do raziskovalcev. Za prihodnje obdobje se kot eno od orodij za ukrepanje izkoristi potencialne ukrepe programa razvoja podeželja, ki nudijo neizkoriščene ukrepe za podporo prenosu znanja. Udeleženci so prepoznali metodo panožnega krožka kot ustrezno stičišče kmetov, svetovalcev in raziskovalcev. Metoda predvideva, da se ob rednih srečanjih spoznavajo kmetije in njihove prakse med seboj za boljše gospodarjenje na kmetijah. Predavanja za ekološke kmete morajo prinašati vedno nove vsebine, prilagojene znanju kmetov. Zaželeno bi

Predavanje je bilo zanimivo tudi zaradi delavnic, na katerih so udeleženci iskali rešitve za razvoj ekološkega kmetovanja.

Veliko zanimanje za posvet o ekološkem kmetovanju.

bile tudi učilnice na prostem. Mladim kmetom, dijakom, študentom in tistim, ki vstopajo v ekološko kmetovanje, bi morali ponuditi obvezno prakso na kmetijah. Raziskovalci so poudarili, da pogrešajo sodelovanje kmetov in kmetijskih svetovalcev v raziskavah in pri izboru raziskovalnih tem.

Ekološka živila v sistemu javnega naročanja

V okviru Uredbe o zelenem javnem naročanju je že predpisan obvezni delež 10 % ekoloških živil. V praksi se zato pojavlja težava, da naročniki potrebujejo večje količine posameznih pridelkov, ki pa jih v Sloveniji ni. Prav tako zaradi kompleksnega sistema javnega naročanja ne zmorejo kupovati pridelkov in proizvodov od mnogih kmetov z občasnimi viški hkrati, temveč le od enega ali dveh stalnih dobaviteljev. Ker ni dovolj količin, naročniki kupujejo proizvode pri grosistih, ki imajo ekološke proizvode, vendar večinoma niso slovenskega porekla. Dejstvo je, da se velikokrat na lokalni ravni ponudniki in naročniki ne prepoznajo. Potrebno je vzpostaviti pregle-

den sistem ponudnikov s časovno določenimi tržnimi viški in terminskim povpraševanjem. Z uporabo regijskih sestankov in srečanj na lokalnih ravneh se naj nadaljuje vzpostavljane stikov med ponudniki živil in obrati javne prehrane.

Promocija ekološke hrane

Potrošnik mora prepoznati pravo ekološko hrano in mora biti pripravljen za tako hrano tudi plačati. Ponovno bi bilo potrebno vzpostaviti enotno prepoznavnost z označeno ekološko hrano z enotnim slovenskim znakom. Ekološko pridelana hrana potrebuje promocije na lokalni in državni ravni tako pri potrošnikih kot pri javnih ustanovah.

Praktični izzivi v ekološki živinoreji

Pri uvajanju zakonodaje, ki ureja področje ekološke živinoreje, v vsakdanje življenje se vseskozi porajajo številna vprašanja in izzivi.

Tamara Korošec, KGZS – Zavod Maribor
tamara.korosec@kmetijski-zavod.si

Mitja Zupančič, KGZS – Zavod Celje
mitja.zupancic@ce.kgzs.si

Najpogostejše težave pri uresničevanju zamisli se kažejo predvsem kot napake pri razumevanju in upoštevanju zakonodaje, praktične »nesmiselnosti« nekatereh pravil in problematike v tehnologiji reje. Naj na tem mestu izpostavimo le nekaj izzivov, s katerimi se srečujemo kmetje in svetovalci na terenu.

Zdravstveni in higienski izzivi

Na terenu inšpektorji UVHVVR večkrat ugotovijo neustrezne

sanitarne razmere na kmetijah, med katerimi so tudi ekološke. Pogosto se ne izvaja redno čiščenje in občasne dezinfekcije objektov, naprav, opreme ali orodja. S tem se povečuje možnost razvoja določenih bolezni in celo pogina predvsem pri novo naseljenih/rojnih mladih živalih. Za zmanjšanje možnosti razvoja neželenih mikrobov, pojava žuželk ali glodavcev je potrebno redno odstranjevanje izločke živali, ostanke krme, skrbeti za splošno higieno in občasno dezinfekcijo.

Izpostaviti velja tudi večjo možnost okužbe z zajedavci zaradi okoljskih pogojev (izpusti, pašniki, celoletno bivanje na zunanjih površinah) in večje možnosti stika z rezervoarji okužb. Okužbe so običajno subklinične in se kažejo le v zmanjšani proizvodnji, lahko pa predstavljajo tudi zdravstveni problem za živali ali človeka. Priporočeno je izvajati načrtovano pašo po čredinkah, mlade živali pasti na čistem pašniku, pred pašo starejših kategorij, zagotoviti na paši urejena napajališča, kjer ne prihaja do zablatenja površine, izvajati pašo različnih živalskih vrst na istih površinah v določenih zaporedjih (drobnica – govedo, govedo – perutnina itd.).

Izzivi na paši

Sezonsko se pogosto izvaja uslužnostna reja, kjer so konvencionalne živali čez poletje na pašnikih ekološke kmetije, jeseni pa se vračajo na matično kmetijo. Pri tem je potrebno uredi-

ti vse formalnosti s področja identifikacije in registracije živali. Na kmetiji ki sprejme živali, je smiselno napisati pogodbo, iz katere je razvidno, da gre za uslužnostno rejo. Tako bo moč ob kontroli izkazati status živali na kmetiji. Seveda je pri tem potrebno paziti tudi na druga zakonska določila. V obdobju sezonskih premikov se lahko tudi ekološke živali občasno pasejo na neekoloških zemljiščih, vendar vnos neekološke paše ne sme preseči 10 % skupnega letnega vnosa krme (v suhi snovi).

Še nekaj opozoril

Opozorilo kmetom velja tudi glede nakupa in uporabe krmil, krmnih in tehnoloških dodatkov, gnojil, veterinarskih in FFS sredstev. Pri pristojnih službah naj preverijo, ali je sredstvo dovoljeno v ekološki reji oziroma pridelavi, če niso prepričani, da gre za sredstvo, ki je dovoljeno za ekološko kmetovanje. Pri najemu novih kmetijskih

površin oziroma zemljišč s trajnimi krmnimi rastlinami, ki ob najemu niso certificirane kot ekološke, je potrebno paziti, da v obroku živali prvo leto krma s teh površin ne preseže dovoljenih 20 % letne količine krme.

Kadar je potreben dokup organskih gnojil (analiza tal, gnojilni načrt), teh ni treba kupiti z druge ekološke živinorejske kmetije, pač pa jih kmet lahko dokupi tudi z ekstenzivne konvencionalne kmetije.

Kmetom, ki izvajajo naravni pripust, priporočamo, da uporabljajo licencirane plemenjake. S tem si zagotovijo sledljivost, dokumentirane in dokazane dobre proizvodne lastnosti ter dobro zdravstveno stanje, plodnost in kondicijo.

Pomanjkanje ekološko vzrejenih živali je pogosto pri nesnicah, kjer pa zakonodaja opredeljuje izjemo nakupa konvencionalnih živali do starosti 3 dni (ali izredno do 18 tednov) ob predhodni odobritvi pristojnega organa, če ni na voljo eko-

loško vzrejenih jarkic. Najbolje je načrtovati zamenjavo živali v turnusu in s tem naročilo ter dobavo ekoloških živali. Z nakupom ekoloških živali, ki jih vključujemo v proces vzreje, krepimo v Sloveniji področje proizvodnje mlajših živali, plemenskih živali in s tem je zaključen krogotok znotraj ekološkega kmetovanja.

Ekološka pridelava na njivah

Naravne danosti nas praktično usmerjajo v ekološko pridelavo tudi na njivah. Lahko pridelamo hrano vrhunske kakovosti.

Mateja Strgulec, KGZS – Zavod Novo mesto
mateja.strgulec@kgzs-zavodnm.si

Polja takoj za gozdovi in travinjem zavzemajo največji delež slovenske kmetijske pokrajine in zato gospodarjenje z njimi pušča velik biološki in sociološki odtis na našo deželo in družbo. Slovenija je pokrajinsko zelo pestra dežela, kar je temelj nadpovprečni rastlinski in živalski pestrosti pri nas. Slednja predstavlja eno naših osnovnih naravnih bogastev. Kljub omejitvam, ki jih naravni dejavniki prinašajo v obliki strmih leg, razdrobljenosti enot, sušnih ali močvirnih območij, lahko pridelamo hrano vrhunske kakovosti in imamo visoko kakovost življenja na tem prostoru.

Cilji ekološke pridelave hrane na njivah

Cilji so povezani prav z ohranjanjem dobrine, ki je temelj naše prehranske varnosti, in so naslednji:

- dolgoročno ohranjanje rodovitnosti tal ter ohranjanje splošne vrstne ter genetske pestrosti kmetijskih rastlin in živali,
- pridelava hrane nadstandardne kakovosti, ki naj v prehrani sodobnega človeka pomaga preprečiti negativne učinke uživanja manj kakovostne in snovno neuravnovešene hrane (nacionalni zdravstveni vidik),
- vzdrževanje kmetijske pokrajine za opravljanje dodatnih ekosistemskih funkcij,

kot so: varovanje pred razdiralnimi učinki vetra, nalivov in poplav, biodiverzitetni otoki in drugi,

- dolgoročno možnost hkratnega izvajanja kmetijske pridelave in izrabe istih pedoloških enot za črpanje kakovostne pitne vode in tudi
- povečevanje števila dohodkovno ustreznih delovnih mest v pridelavi in predelavi ter

povečevanje na kmetijstvo vezanih gospodarskih dejavnosti (turizem, trgovina, zdravstvo, energetika, temelječa na obnovljivih virih).

Trajnostna načela

Ekološki pridelovalni sistemi se glede na praktično izvedbo lahko med seboj zelo razlikujejo. Večina pa ima nekaj skupnih trajnostnih načel za varovanje narave in kakovosti življenja ljudi, ki omogočijo doseganje zgoraj naštetih ciljev.

Načelo 1 – Tla so živ organizem in niso zgolj skupek hranil, ki jih lahko za svojo rast izrabijo gojene rastline. Poljščine so le eden od množice organizmov, ki izkoriščajo tla, hkrati pa za rast potrebujejo tudi medsebojno delovanje drugih organizmov. S tem namenom dajemo prednost obdelavi tal, ki povečuje pestrost v tleh živčih organizmov in delež organske snovi.

Načelo 2 – Skrb za uravnoteženo kroženje hranil. Hranila, ki jih iz

Na ekoloških njivah prevladujejo krmne koševine in žita, medtem ko so okopavine še vedno namenjene predvsem samooskrbi.

pridelovalnega sistema s pridelkom odnesemo, se morajo v sistem vrniti. Tudi v ekološki pridelavi moramo hranila nadomestiti. Nimamo čarobne palice, da bi samo želi brez gnojenja. Z gnojenjem ne delamo škode zaradi trenutnih presežkov hranil, ki lahko onesnažujejo vodne vire. Za vračanje hranil skušamo porabiti čim manj energije.

Načelo 3 – Skrb za ekološki pridelavi prilagojene rastline. Rastline, ki jih potrebujemo v ekološki pridelavi, morajo biti prilagodljive in sposobne koriščenja življenjskih virov tudi takrat, ko so ti na nižji ravni. Produktivnost ne temelji na velikih vložkih hranil in drugih podpornih kemikalijah. Pri izbiri rastlin in tehnologiji semenanja morajo sodelovati žlahnitelji in ekološki pridelovalci.

Pidelovalci aktivno ohranjajo biološko pestrost sort po tradicionalnih poteh.

Načelo 4 – Skrb za naravno ekosistemsko varstvo pred škodljivimi organizmi (ŠO). Poleg dejstva, da moramo izbirati najodpornije sorte posameznih vrst poljščin, imajo ekološko gojene bolj učinkovit fiziološki odziv na učinek ŠO, hkrati pa je veliko tudi naravno uravnavanje prisotnih škodljivih organizmov zaradi povečane pestrosti »koristnih« organizmov. S tem namenom se priporočajo ukrepi za večjo biotsko pestrost krajine.

Načelo 5 – Priznavanje in poznavanje dodane vrednosti ekološkega pridelovalnega sistema. Ekološka pridelava je visoko profesionalni pridelovalni sistem, ki skuša doseči pridelke visoke kakovosti s pristopi, ki ne temeljijo

na vnosu sintetskih mineralnih gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ter transgenih organizmov, tako da s tem ne obremenjuje tudi okolja. Zaradi izboljšanih ekosistemskih storitev in možne višje prehranske vrednosti ekoloških živil evropski potrošnik to nagradi s subvencijo in ceno, sprejemljivo za obe strani.

Napredek znanosti

Ta omogoča, da v ekološki pridelovalni sistem poleg tradicionalnih izkušenj vnašamo tudi najnovejšo biotehnološke rešitve. Slednje morajo biti razumljene in sprejete tako pri pridelovalcih kot potrošnikih. Med takšne rešitve sodijo **moderni načini žlahtnjenja sort**, ki spodbujajo odpornost na ŠO in fiziološki stres, **velik vnos koristnih mikrobov v pridelovalni sistem**

(npr. na seme in sadike, raba z mikrobi obogatenih gnojil, nanašanje na rastline med rastno dobo), **skrb za povečanje avtohtonih žuželk in pršič** oziroma vnašanje le-teh, **uporaba naravnih biostimulativnih snovi**, cepljenje poljščin in vrtnin na podlage divjih botaničnih sorodnikov in številne druge rešitve.

Oskrba in obdelava tal

Je zelo pomembna za uspešno ekološko poljedelstvo. Strukturo tal izboljšujemo s pravilno osnovno obdelavo, vnašanjem organske snovi v tla, uravnoteženim gnojenjem in kolobarjenjem. Uspešno trajnostno pridelavo omogočajo le pestri kolobarji. V zadnjih letih so v njih najpogostejše sledeče kulture: prevladujejo krmne koševine (detelje, trave in njihove mešanice), dopolnjujejo se z žiti, med katerimi je največ pšenice in pire ter ajde. Koroza za zrnje se kot priljubljena okopavina uvršča po obsegu za navedenimi žiti. Ostale pogoste okopavine so še krompir, korenje in rdeča ter krmna pesa. Vedno pomembnejši delež pridobivajo tudi oljnice z industrijsko konopljo načelu, ki ji sledijo oljne buče, soja, riček in lan.

Tehnologija ekološke pridelave poljščin prinaša veliko novih praks, ki so v našem prostoru še vedno premalo poznane, želene in iskane. S tem namenom smo se strokovnjaki iz različnih strokovnih inštitucij zbrali in po naročilu MKGP pripravili **Tehnološka navodila za ekološko pridelavo poljščin**. Pričakujemo, da bodo v kratkem dostopna vsem zainteresiranim pridelovalcem na spletni strani MKGP in na spletnih straneh zavodov v okviru KGZS.

Ekološka pridelava sadja

Osnova uspešne ekološke pridelave je vzgojiti odporne rastline, ki bodo lažje prenašale stresne situacije in jim bomo z uporabo ekoloških sredstev pri povečanju odpornosti še dodatno pomagali.

Alenka Caf, KGZS – Zavod Ljubljana
alenka.caf@lj.kgzs.si

Andreja Brenc, KGZS – Zavod Novo mesto
andreja.brence@kgzs-zavodnm.si

Najprej moramo dobro poznati zahteve posamezne sadne vrste, razvojne cikle bolezni in škodljivcev, ki jih ogrožajo, ter izbrati rastišče, ki bo najbolj ustrezalo sadni vrsti in hkrati omejevalo razvoj škodljivih organizmov. Ali z druge strani: imamo poznano lokacijo, za katero izberemo najustreznejšo sadno vrsto in podlago. V ekološkem sadjarstvu je še bolj pomembno opazovanje rastlin in pravočasno ter natančno izvajanje potrebnih tehnoloških ukrepov. Osnova varstva pred boleznimi in škodljivci v ekološki pridelavi sloni na preventivi: na dobri kombinaciji rastišča in sadne vrste oziroma sorte ter je neposredno odvisna od pravočasno in kakovostno izvedenih tehnoloških ukrepov.

Ekološka pridelava je delovno intenzivna. Potrebno je ločiti med ekološko pridelavo in malomarnim odnosom, katerega rezultat je zanemarjeno drevo.

njak ne sodi v hladne doline ali zaprte lege, kamor se steška hladni zrak in je nevarnost pozebe večja. Na takih legah so tudi pogoji za razvoj bolezni ugodnejši. Najboljši so rahlo nagnjeni tereni z možnostjo odtoka hladnega zraka.

- Priprava tal lahko glede na zahteve posamezne sadne vrste in lastnosti tal traja tudi dlje od enega leta. Osnova načrta za pripravo tal so rezultati kemične in fizikalne (tekstura) analize tal in podatka o globini rodne zemlje. Preverimo tudi, ali je prisotna nepropustna plast tal, ki bi zadrževala vodo na območju korenin. Pred sajenjem poleg ostalih ukrepov (potrebnih glede na lastnosti tal) opravimo založno gnojenje z gnojili, dovoljenimi v ekološki pridelavi. Pred sajenjem je s površine potrebno odstraniti trajne

Za ekološko pridelavo so najboljši rahlo nagnjeni tereni z možnostjo odtoka hladnega zraka.

ja tla ... Pri odločanju za to, katere sorte bomo sadili, moramo biti na to pozorni. Vsaka sorta ima tudi svoje tehnološke posebnosti/zahtevnosti. Pozanimajte se o tem pri strokovnjakih. Glede na izkušnje iz tujine je ekološka pridelava jabolk mogoča tudi z ostalimi sortami jablan, ki niso odporne na škrlup. Pri tem je potrebno v mokrem letu računati z velikim številom škropljenj s sredstvi, dovoljenimi v ekološki pridelavi, ki jih je v strmeh legah v optimalnem času nemogoče izvesti. Naše dosedanje izkušnje z ekološko pridelavo s konvencionalnimi sortami so bile v večini primerov slabše, kar kaže na prid nadaljnjemu razvoju ekološkega sadjarstva z odpornejšimi sortami.

- Pravočasno naročanje sadik je predpogoj, da dobimo kakovostne sadike z dobrim rastnim potencialom. Kadar zadnji trenutek iščemo sadike po drevesnicah, dobimo ostanke. Korenine sadik pred sajenjem za 24 ur namočimo v vodo. Priporočljivo jih je klasificirati: bolje razvite in obraščene sadimo skupaj, slabše pa skupaj. Pri tem pazite, da ne zamešate sort. Sadimo v dobro pripravljeno, primerno založeno zemljo, do enake globine, kot je bila v drevesnici. Zemljo ob sadiki dobro potlačimo in po možnosti zalijemo, da se oprime korenin. Vsaj prvo leto po sajenju skrbimo, da sadike ne trpijo suše.

- Nekatere sadne vrste potrebujejo oporo. Za večino je priporočljiva pridelava pod protitočno mrežo ali celo tkanino, ki v času zorenja ščiti plodove pred dežjem. Konstrukcija za protitočno mrežo ali tkanino mora biti trdna, da zdrži vremenske ujme. Improvizacije pri protitočnih sistemih se nikoli niso izplačale. Glede na dosedanje izkušnje predlagamo naslednji vrstni red opravil: priprava tal, razmera in količenje za postavitev stebrov za mrežo in oporo sadnim rastlinam, postavi-

tev stebrov, napenjanje nosilne žice, postavitev opornih količkov (po potrebi) in nato sajenje sadik.

Po sajenju moramo nasad redno opazovati, skrbeti za kontrolo plevelov in izvajati zaščito rastlin. V ekološki pridelavi je varstvo rastlin predvsem preventivno ali čim prej, ko se pojavijo simptomi bolezni ali škodljivci. Učinkovitih sredstev s kurativnim delovanjem ni na razpolago.

znost lege in sort. Prednostno se tudi tukaj posvetimo tlom. Preverimo pH, založenost tal na vsebnost fosforja, kalija in organske snovi in ukrepajmo na podlagi rezultatov ter potreb posamezne sadne vrste. Po potrebi uravnavamo pH, pognojimo s fosforjem, kalijem in mikroelementi. Uporabljamo lahko le gnojila, ki imajo dovoljenje za uporabo v ekološki pridelavi. Dušik dodajamo v obliki organskih gnojil. Pri tem mora-

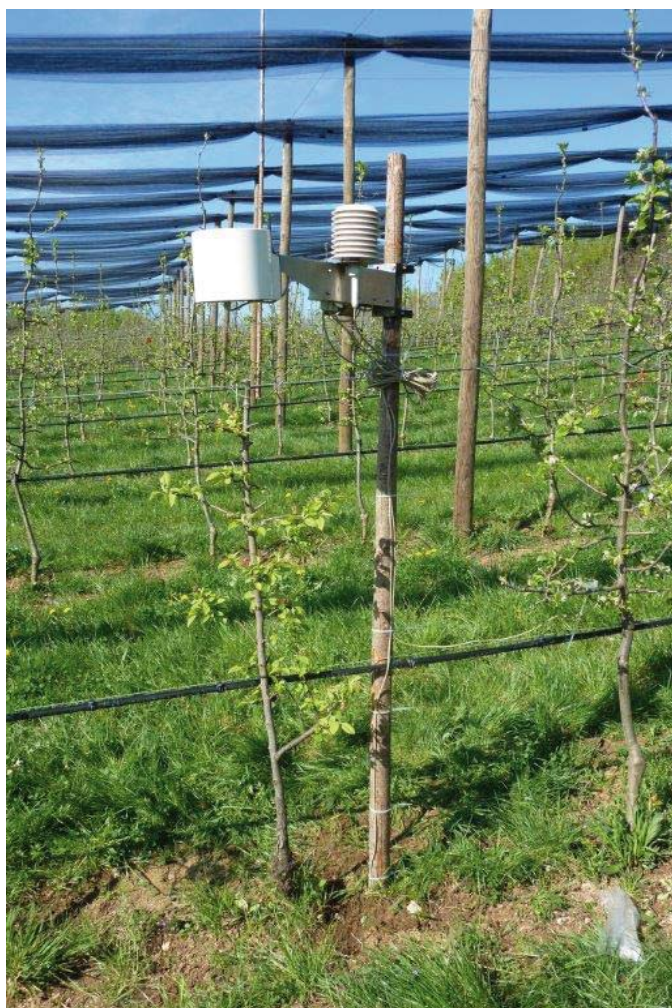
ga v tleh in prisotnost kisika. Za spomladansko gnojenje uporabimo gnojila, ki hitreje delujejo. Za pospešitev mineralizacije v tleh rastline plitvo okoplamo (zato se hitreje ogrejejo in dušik se ob prisotnosti kisika hitreje sprošča v rastlinam dostopno obliko). Največ dušika potrebujejo rastline v času intenzivne delitve celic od konca cvetenja oziroma zasnove plodov pa do tri do štiri tedne po cvetenju. Zato v prvi polovici leta pospešeno mulčimo mlado, nežno travo, ki hitro mineralizira. To pomeni neposredno gnojenje z dušikom. V drugi polovici leta mulčimo staro, olesenelo travo, s čimer ustvarjamo trajni humus. Jeseni pred odpadanjem listja pognojimo z drugim obrom dušika. Ta je namenjen, da ga rastline vsrkajo in skladiščijo v koreninah za naslednje leto. Pomembno je, kdaj to izvedemo: dušik potrebuje nekaj časa, da se sprost, rastline ob potrebni vlagi pa vsaj 10 do 14 dni, da ga vsrkajo. Ne smemo pognojiti prezgodaj, da ne spodbudimo naknadne rasti že v tekočem letu. Ta ukrep ni priporočljiv pri sadnih vrstah, ki rastejo do prvih hudih mrazov (maline, robide, jagode ...).

Več informacij najdete v Tehnoloških navodilih za ekološko pridelavo sadja, ki jih najdete na spletni strani KGZS ali MKGP, na spletnih straneh KGZS Zavoda Novo mesto in Zavoda Ljubljana ter pri specialistih za sadjarstvo pri kmetijsko-gozdarskih zavodih. Na zgoraj naštetih naslovih objavljamo tudi aktualna tehnološka navodila za ekološko pridelavo jabolk.

Ni vsak nasad primeren

V primeru že posajenega nasada sadnih rastlin, ki bi ga radi preusmerili v ekološko pridelavo, je potrebno presoditi, ali je nasad primeren za preusmeritev. Presojamo predvsem: dosedanje izkušnje z obstoječo pridelavo, kondicijo nasada ter ustre-

mo upoštevati, da hranila iz teh gnojil rastlini niso takoj na razpolago. Različne oblike potrebujejo različno obdobje: dušik se najhitreje sprošča iz gnojnice (skoraj neposredno), Guana in melase (7 do 10 dni), nekaj več časa potrebuje dušik iz Bioilse (14 dni), pri ostalih briketiranih substratih je ta čas še daljši (3 tedne). Na mineralizacijo močno vplivajo temperatura tal, vla-

Nekatere sadne vrste potrebujejo oporo; za večino je priporočljiva pridelava pod protitočno mrežo ali celo tkanino, ki v času zorenja ščiti plodove pred dežjem.

Prava izbira rastišča

V ekološki pridelavi je še toliko pomembnejši predpogoj uspešne pridelave dosledna izbira in priprava rastišča za nasad:

- Ustrezna izbira lege glede na zahteve posamezne sadne vrste. Za vse velja, da sadov-

plevele, da v nasadu ne povzročajo težav.

- V ekološkem sadjarstvu se vedno odločamo za pridelavo sadja odpornih in manj občutljivih sort. Splošno odpornih sort ni. Odpornost je vedno vezana na neko bolezen ali pozebo ali težja/laž-

Delavska hranilnica

KMETOVALCI, NE ZAMUDITE IZJEMNE PONUDBE!

Delavska hranilnica je poskrbela za vas z:

- brezplačnim vodenjem osebnega računa 12 mesecev,
- brezplačnim elektronskim bančništvom,
- brezplačno MasterCard kartico prvo leto brez nadomestila,
- brezplačnimi dvigi na bankomatih v Sloveniji in monetarni EU,
- dolgoročnimi krediti do 30 let s 50 % nižjimi stroški odobritve.

E-mail: info@delavska-hranilnica.si

Spletni naslov: www.delavska-hranilnica.si

Kako začeti z ekološkim kmetovanjem

Prednosti in priložnosti za tiste kmete, ki se želijo vključiti v EK in se preusmeriti z letom 2018

Mojca Povšnar Starman, KGZS – Zavod Kranj
mojca.povsnar@kr.kgzs.si

V Sloveniji je povpraševanje po ekoloških živilih večje, kot je pridelava le-teh. Velikokrat slišimo kmete, še zlasti na tržnicah, reči, da ni ekološki, dela pa vse tako, kot da je. Ti kršijo pravila in zavajajo kupce. Logično vprašanje pri takih je, zakaj se ne vključijo v kontrolo ekološkega kmetovanja.

Večja konkurenčnost in nove priložnosti

Med ljudmi velikokrat krožijo neupravičene teze, da se mora kmet, ki se vključi v kontrolo in certificiranje ekološke pridelave in predelave, ukvarjati samo še z birokracijo in izobraževanjem. Dejstvo je, da se le na podlagi certifikata lahko zagotavlja, da so pridelki in živila pridelana

ni na popolnoma naraven način in v skladu s strogo zakonodajo. Na ta način se pridobi zaupanje potrošnikov, da kupujejo živila najvišje, certificirane sheme kakovosti. V primeru, da že imate uveljavljeno blagovno znamko, pa je certifikat še njena dodana vrednost. Vse skupaj vodi v povečano povpraševanje po vaših živilih tako neposredno pri potrošnikih kot kasneje v specializiranih trgovinah ali celo morebiti pri trgovskih verigah.

Postopen prehod

Kmetija je prvi dve ali tri leta vključena v obdobje preusmeritve iz konvencionalne pridelave v ekološko. Sama preusmeritev se prične s prijavo na kontrolno organizacijo. V Sloveniji so na voljo štiri inštitucije, ki so akre-

ditirane in nadzorovane s strani Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin: Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu (KON-CERT), Inštitut za kontrolo in certifikacijo Univerze v Mariboru za tehnično preizkušanje in analiziranje (IKC), Bureau Veritas, d. o. o., in TÜV SÜD Sava.

Prijavite se kot kmetijsko gospodarstvo, ki je vpisano v register kmetijskih gospodarstev, najkasneje do 31. decembra za naslednje tekoče leto. Po podpisu pogodbe z izbrano kontrolno organizacijo se prične obdobje preusmeritve. Na tem mestu se priporoča še uvodno izobraževanje o ekološkem kmetovanju.

Obdobje preusmeritve, ki traja najmanj dve leti, pri trajnih nasadih (trajnice na njivah, sadovnjaki) pa tri leta, se lahko v določenih primerih tudi skrajša (na podlagi analize zemlje, kjer dokazano ni ugotovljenih nedovoljenih snovi) ali pa podaljša (v primeru ugotovljene nedovoljene snovi v tleh, pri čemer se v primeru uporabi katerega koli nedovoljenega sredstva kot obdobje preusmeritve šteje datum po uporabi tega sredstva).

Na voljo tudi ukrepi kmetijske politike

Po prijavi na izbrano kontrolno organizacijo do 31. decembra letos lahko naslednje leto pri vnosu zbirne vloge za vašo kmetijo vložite zahtevek za iz-

Ekološko kmetovanje je lahko nova priložnost na vaši kmetiji.

plačilo za površine, kjer se izvaja ekološka pridelava. Prvi dve leti v preusmeritvi so plačila na hektara višja z namenom lažjega prehoda na nov način kmetovanja, potem pa se ta plačila v naslednjih letih izvajanja nekoliko znižajo. Plačila so različna tako glede na rabo površine (trajni travnik/njiva/trajni nasadi) ali glede na kulturo na njivski površini.

Tistim, ki so že ekološki kmetje ali pa boste to šele postali, smo vedno na voljo te-

renski kmetijski svetovalci na vaših izpostavah in svetovalci specialisti za ekološko kmetovanje. Spletna stran Kmetijsko gozdarske zbornice pod rubriko EKO nudi bralcu informacije o ekološkem kmetovanju in povezave na ostale spletne strani, kjer so ravno tako pomembni podatki. Tu gre posebej poudariti spletno stran Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, kjer je navedena tudi vsa domača in evropska zakonodaja na tem področju. Veliko

ažuriranih koristnih informacij dobite tudi na spletnih straneh kontrolnih organizacij.

Ekološko kmetovanje je lahko nova priložnost na vaši kmetiji. Odločitev pa mora vendarle biti dobro premišljena in vključevati vse družinske člane na kmetiji, saj ta vrsta pridelave zahteva velik miselni preskok v glavah, veliko znanja in motivacije za nova učenja in spoznanja.

Pridelki imajo v obdobju preusmeritve kmetije v ekološko kmetovanje naslednje statuse:

- v prvem letu preusmeritve v ekološko kmetovanje so pridelki na kmetiji »konvencionalni«,
- v drugem in tretjem letu preusmeritve v ekološko kmetovanje se pridelki prodajajo kot »pridelki iz preusmeritve«,
- po tretjem letu preusmeritve v ekološko kmetovanje pridelke označujemo kot »ekološke«.

Kdo uporablja zemljo ali gozd

Določitev dejanskega uporabnika kmetijskih in gozdnih zemljišč 2017 za lažjo ureditev medsebojnih razmerij

mag. Gašper Cerar, KGZS
gasper.cerar@kgzs.si

Lastniki kmetijskih in gozdnih zemljišč so običajno tudi dejanski uporabniki teh površin. Namen instituta določitev dejanskega uporabnika zemljišč je ureditev razmerij, ko kmetijsko ali gozdno zemljišče dejansko uporablja oseba, ki nima pravice do uporabe zemljišča na podlagi pravnega naslova (npr. na podlagi lastninske pravice ali zakupne oziroma najemne pogodbe). V tem primeru se za davčne namene lahko ta pravica pripíše dejanskemu uporabniku zemljišča.

Kdo je dejanski uporabnik

Prvi odstavek 71. člena Zakona o dohodnini (ZDoh-2) določa, da se davčna osnova od dohodkov iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ugotavlja kot katastrski dohodek, ugotovljen po predpisih o ugotavljanju katastrskega do-

hodka na dan 30. junij za tekoče leto. Oseba, ki je sicer zemljiškopravni lastnik zemljišča, a zemljišča ne uporablja, temveč ga uporablja druga oseba, ima možnost, da za davčne namene določi dejanskega uporabnika zemljišča v skladu z osmim odstavkom 69. člena ZDoh-2.

Njegova vloga

Dejanskega uporabnika zemljišča je potrebno pisno sporočiti Finančni upravi RS (FURS). Vsebinska in oblika obrazca vloge za določitev dejanskega uporabnika kmetijskih in gozdnih zemljišč s predpisi nista določena, zato se lahko uporabi vloga FURS, ki je dosegljiva na nji-

hovi spletni strani, ali pa straniki v vlogi, ki jo sami napišeta, navedeta:

- ime, priimek, naslov, davčno številko lastnika zemljišč, kot je naveden v zemljiškem katastru in zemljiški knjigi;
- ime, priimek, naslov, davčno številko dejanskega uporabnika zemljišč;
- katastrsko občino, številke parcel, ki so v dejanski uporabi, in površino zemljišč;
- trajanje dejanske uporabe;
- podpisa obeh strank;
- če je sklenjena pisna zakupna oziroma najemna pogodba, se jo priloži.

Glede prilaganja zakupne oziroma najemne pogodbe vloge FURS pojasnjujemo, da se jo priloži, če je med lastnikom in dejanskim uporabnikom zakupna oziroma najemna pogodba urejena s pisno pogodbo. Če stranki nimata sklenjene uradne zakupne oziroma najemne pogodbe, se lahko priloži dogovor o najemu.

Rok za vložitev vloge za določitev dejanskega uporabnika je 15. julij za tekoče leto, torej **15. julij 2017** za letošnje davčno leto; vlogo se upošteva pri izračunu davčne obveznosti za leto 2017, in sicer v pomladi 2018. Vlogo se vložijo pri uradu FURS, kjer ima vlagatelj vloge oziroma zavezanec za plačilo davka svoje stalno prebivališče.

Od določitve dejanskega uporabnika je torej odvisno, komu se bo katastrski dohodek všteval v davčno osnovo.

Vloge, vložene po 15. juliju 2017, se prvič upoštevajo pri odmeri akontacije dohodnine od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti za leto 2018 (upošteva se pri odmeri davka v pomladi 2019).

Posledice

Katastrski dohodek za kmetijska in gozdna zemljišča, ki so predmet dejanske uporabe, se pripíše dejanskemu uporabniku zemljišč, ki je po ZDoh-2 zavezanec za plačilo dohodnine od

katastrskega dohodka in drugih dohodkov v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti. Lastniku teh zemljišč, ki ugotavlja davčno osnovo od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti na podlagi katastrskega dohodka, pa se prizna oprostitev plačila dohodnine od katastrskega dohodka zemljišč, ki jih daje v dejansko uporabo in so zapisane v vlogi. Od določitve dejanskega uporabnika je torej odvisno,

komu se bo katastrski dohodek všteval v davčno osnovo.

Katastrski dohodek pripisanih zemljišč vpliva na davčno obveznost posameznika v okviru dohodnine ter posledično na uveljavljanje različnih socialnih transferjev in prispevkov (otroški dodatek, socialna pomoč, višina plačila za vrtce itd.), povračilo trošarine za pogon gozdarske mehanizacije, pavšalno nadomestilo pri davku na dodano vrednost.

Kako dobiti nazaj del trošarine za gorivo

Lani avgusta je začel veljati nov Zakon o trošarinah. Ta določa daljši rok za vlaganje zahtevkov za fizične osebe, in sicer do 30. junija tekočega leta za preteklo leto, ter možnost elektronskega vlaganja zahtevkov.

Marjan Dolensek, KGZS – Zavod Ljubljana
marjan.dolensek@lj.kgzs.si

Povrnitev poteka letos pod enakimi izhodiščnimi pogoji kot za pretekla leta. Vrača se 70 odstotkov zneska povprečne trošarine za dizel gorivo za leto 2016. Upravičenci do vračila dela trošarine so uporabniki, ki sol imeli 30. junija 2016 v uporabi toliko gozda in kmetijskih zemljišč po posameznih vrstah dejanske rabe (GERK), da skupna normativna poraba znaša vsaj 540 litrov oz. vsaj 150 litrov za gozd. Če je lastnikov gozda več, izpolnijo vlagatelj pooblastilo, ki je del zahtevka. V skladu s pravilnikom podatke o zemljiščih (kot dokazila) pridobi organ finančne uprave po uradni dolžnosti in jih vlagatelj ne prilaga.

Uveljavlja se povračilo za dejansko porabo, vendar največ do najvišje normativne porabe goriva, in znaša po skupinah:

- 200 litrov na hektar njive ali vrta, trajnih rastlin na nji-

- 15 litrov na hektar kmetijskega zemljišča, poraslega z gozdnim drevjem (skupina 4);
- 15 litrov na hektar gozda (skupina 5).

Kako in kam

Zahtevek za vračilo trošarine je treba vložiti na predpisanim obrazcu do konca junija. Trenutno je mogoče vlaganje le

stave), ki so praviloma v istem kraju kot sedež upravne enote. Pri pošiljanju po pošti priporočamo pošiljanje na krajevno pristojni finančni urad in tam locirani oddelek za trošarine, saj bo tako prihranjeno prepošiljanje zahtevkov.

Zahtevek se vloži na osnovi originalnih računov za kupljeno gorivo na bencinskih servisih ali pa računov za strojne sto-

Ni še znano, ali bo povečana normativna poraba goriva za povečan posek iglavcev zaradi prerazmnožitve podlubnikov.

s papirnim obrazcem, v bodoče pa bo mogoče tudi elektronsko. To za leto 2016 še ne bo mogoče, zato priporočamo vsem, ki želijo povrnitev trošarine pridobiti čim prej, da vlaganje izvede-

ritve, na katerih je navedena količina porabljenega goriva in izjava izvajalca storitve, da za navedeno gorivo ne bo sam uveljavljal povrnitve trošarine.

Računov se zahtevku ne pri-

Fizične osebe za vlaganje zahtevka uporabijo obrazec TRO-A. Obrazci so na voljo na spletnih straneh finančne uprave www.fu.gov.si, v strojnih krožkih in na enotah javne službe kmetijskega svetovanja.

- vskih površinah, rastlinjaka, matičnjaka, trajnega travnika, barjanskega travnika in ekstenzivnega sadovnjaka (skupina 1);
- 420 litrov na hektar vinograda, intenzivnega sadovnjaka, hmeljišča, oljčnika ali drugega trajnega nasada (skupina 2);
- 50 litrov na hektar plantaže gozdnega drevja (skupina 3);

te na dosedanja način, to je s papirnim obrazcem. Za odločanje o zahtevkih so pristojni finančni uradi, ki opravljajo naloge s področja trošarinskih predpisov (v njihovem okviru delujejo oddelki za trošarine).

Po ustanovitvi Finančne uprave se poleg vložitve pri oddelkih za trošarine zahtevek lahko vloži (osebno ali pošlje po pošti) tudi v finančnih pisarnah (bivše davčne ali carinske izpo-

laga, na vlogo se vpiše le številno računov, ki so osnova za povrnitev. Upravičenec mora račune hraniti deset let, pristojnemu organu pa jih predloži le na njegovo zahtevo. Če je na kmetiji več solastnikov gozda, izpolni jo pooblastilo enemu vlagatelju (del obrazca).

V obrazec vpišemo površino zemljišč, dokazil o zemljiščih pa ne prilagamo, saj jih pridobi pristojni organ sam. Potrebno je natančno vpisati površine na dan 30. junij 2016, saj v primeru neskladja z uradnimi evidenca mi finančni organ lahko zahteva dopolnitev ali popravek zahtevka. Če nimate natančnega podatka o površinah, to rubriko pustite prazno, saj jo bo izpolnil pristojni organ iz podatkov uradne evidence.

DAN TEHNIKE - UČINKOVITO IN OKOLJU PRIJAZNO VARSTVO VINOGRADOV - KRŠKO 2017

sobota, 1. julij 2017,
kmetija Žaren, Nemška vas 1,
Leskovec pri Krškem,
pričetek ob 9. uri

Prikazana bo najsodobnejša kmetijska tehnika za nego in varstvo vinogradov, predstavili pa se bodo tudi ponudniki fitofarmaceutskih sredstev, gnojil in trsnih cepljenk.

Med prireditvijo bodo potekali vodeni prikazi delovanja vinogradniške tehnike, s poudarki na kakovostnem nanosu fitofarmaceutskih sredstev in obdelavi tal v vrstnem prostoru. Velik poudarek bo namenjen predstavitvi izkušenj varstva pred boleznimi in škodljivci v ekološki pridelavi grozdja.

Program prireditve:

- 9:00-9:30

Otvoritev prireditve s kulturnim programom

- nagovor gostitelja in gostov prireditve

- 9:30-10:00

Predstavitev ponudbe vseh sodelujočih razstavljalcev na prireditvi

- 10:00-13:00

Vodeni prikazi delovanja vinogradniške tehnike v vinogradu s spremnimi komentarji strokovnjakov

- Biotehniške fakultete Ljubljana,
- Kmetijskega inštituta Slovenije in
- Kmetijsko gozdarskega zavoda Novo mesto

- 12:00-17:00

Predstavitev proizvodno-prodajnega programa razstavljalcev v vinogradu, ter na stojnicah

- 17:00

Zaključek prireditve

Na prireditvi Dan tehnike, izvaja strokovni program prireditve Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto v sodelovanju s strokovnjaki z Biotehniške fakultete univerze v Ljubljani ter Kmetijskim inštitutom Slovenije.

Prireditve bo potekala v vsakem vremenu!
Vljudno vabljeni – vstopnine ni!

Podrobnejše informacije lahko prejmete, če pokličete na tel. št.: 07/373 05 87 ali 031 200 618 – Martin Mavsar, ter na spletni strani: www.kmetijskizavod-nm.si

PVC OGRAJA V RJAVI, BELI ALI SIVI BARVI
PVC letve že od 2,80 eur/m

Za naročilo ali izračun ponudbe nas pokličite ali nam pišite na profilplast@profilplast.si **031 675 639**

Profilplast, d. o. o., Zavrh nad Dobrno 10, 3204 Dobrna
T +386(0) 3 781 80 33, S www.profilplast.si

Novosti pri dopolnilnih dejavnosti na kmetiji

Aktivnosti KGZS pri spreminjanju zakonodaje in drugih predpisov pri dopolnilnih dejavnostih na kmetiji

Andreja Krt Stopar, KGZS
andreja.krt@kgzs.si

Pestrost dopolnilnih dejavnosti na kmetiji narekuje tudi pestre normativne aktivnosti. Nekatere med njimi so nove v veljavi, nekatere nove v nastajanju.

Zakon o dohodnini (ZDoh-2)

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je podala na Ministrstvo za finance, v želji, da bodo določbe ZDoh-2 o majhnem obsegu prve stopnje predelave lastnih kmetijskih in gozdnih pridelkov (mali obsegi predelav) v praksi uporabne in izvedljive, sledečo zahtevo:

- da se ponovno prouči zakonske določbe in pripravi nova pojasnila o izvajanju malih obsegov predelav tako, da se ne postavlja zahteva po pridobitvi dovoljenja za izvajanje dopolnilnih dejavnosti. Namreč zahteva, ki izvira iz Informacij Finančne uprave RS, da se izvede prigrasitev dopolnilnih dejavnosti tudi v primerih malih obsegov predelave, predstavlja

za vse zavezanca preveliko in nepotrebno breme. Posledično pridobitvi dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji se pojavi še obveznost plačevanja prispevka za zdravstveno zavarovanje ter prispevka za poškodbe pri delu in poklicne bolezni. V praksi ti zahtevi v celoti izničita pričakovane pozitivne učinke uvedbe malih obsegov predelave. Naj pojasnimo: ZDoh-2R določa, da se določen obseg prve stopnje predelave pod določenimi pogoji uvršča v okvir osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, ki je lahko obdavčena pavšalno po katastrskem dohodku (KD). V Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) to spremembo na zakonodajnem področju ocenjujemo zelo pozitivno, predvsem, ker se lahko na tak način posamezniki preizkusijo v določeni dejavnosti brez velikih administrativnih in finančnih obveznosti. Predmetna določba je pomembna komponenta v razvoju novih dejavnosti in ocenjujemo,

da tudi novih delovnih mest na podeželju. Temu učinku pa nasprotuje zahteva po pridobitvi dovoljenja za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, ker bi tako na kmetiji dejansko ostalo le 300 evrov letnega dohodka. V letu 2017 prispevek za poškodbe pri delu in poklicne bolezni namreč znaša 8,31 evrov, prispevek za zdravstveno zavarovanje za zavezanca, ki dejavnost opravljajo kot postranski poklic (niso pokojninsko in invalidsko zavarovani kot kmetje), pa dodatnih 24,93 evra mesečno. Na letni ravni to znaša 400 evrov prispevkov. Če bi kmetija dosegla polnih 3.500 evrov prometa in bi upoštevali 80 % normiranih odhodkov, bi imela 700 evrov dohodka, po plačilu prispevkov pa bi ji ostalo le še 300 evrov na letni ravni. Tako je obvezna prigrasitev dopolnilne dejavnosti in posledično obveznost plačevanja prispevkov za zdravstveno zavarovanje v celoti izničila.

- ponovno smo podali pobudo, da se prag dopustnega letnega prometa za male obsege predelav dvigne s 3.500 evrov na višino 6 povprečnih neto plač na zaposlenega v RS v preteklem koledarskem letu (6.180,96 evrov) in

- ponovno smo podali pobudo, da bi se na seznam izdelkov za male obsege predelav uvrstilo tudi žganje.

Zakon o kmetijstvu

V okviru Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu (Zkme-1D) smo uspeli s predlogom sprememb in dopolnitev, da se na bolj učinkovit način zaščiti kmečki proizvod pri označevanju in

trženju, oziroma da se potrošniku nudi maksimalno prepoznavnost v ponudbi pridelkov in izdelkov s slovenskih kmetij kakor tudi dejavnosti, ki se izvajajo na kmetijah. Tako naj bi se preprečile zlorabe oziroma zavajanja potrošnikov s strani ponudnikov živil, ki niso s slovenskih kmetij.

Uspešna so bila tudi prizadevanja, da se izdelke prve faze predelave mleka, v obdobju paše živine na planinah ali skupnih pašnikih, lahko prodaja na kraju proizvodnje (na planini ali skupnem pašniku). Tovrstna prodaja se šteje kot kmetijska dejavnost in zanjo niso potrebna dodatna dovoljenja (niso dopolnilne dejavnosti).

Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih in o obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti

Pravilnik zavezuje turistične kmetije, ki se ukvarjajo z gostinsko dejavnostjo. V želji po poenostavitvi postopkov in opredelitvi kot obveznih pogojev le tiste, ki so nujno potrebni za izvajanje dejavnosti in ki uporabniku nudijo varno in čisto okolje, smo predlagali:

- da se postavi jasno razmejevanje med gostinskimi obrati in turistično kmetijo, ki opravlja gostinsko dejavnost. Zato in v prizadevanjih, da se v čim večji meri ohrani avtentičen videz kmetije, so minimalni tehnični pogoji ločeno urejeni,

- da se kriterij, ki zahteva ločeno stranišče za moške in ženske, dvigne s 50 sedežev na 80 sedežev, s čimer so pokrite zahteve za vse turistične

Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021

V strategijo nam je uspelo umestiti kmetije na mesto, ki je primerljivo z ostalimi ponudniki, in sicer kot enakovrednega ponudnika storitev turistom, ki jih ponujajo druge organizacijske strukture (podjetja, hoteli). Kmetije naj bi bile tako enakovredno uvrščene med ostale turistične ponudnike in s tem bile deležne enakega spodbujanja oziroma pospeševanja razvoja in promocije tako doma kot v tujini.

Pravilnik o kakovosti jedilnih rastlinskih olj, jedilnih rastlinskih masteh in majonezi (Pravilnik) ter smernice za zaščito bučnega olja

Spremembe Pravilnika in smernice sta v pripravi z namenom opredelitve in označitve poimenovanj olj in posledično preprečitve zavajanja potrošnikov.

Pravilnik o kakovosti kajmaka

Kajmak je izdelek, ki postaja med potrošniki vse bolj priljubljen. V želji, da bi preprečili trgovske ovire za vstop kajmaka na tuje trge, je kajmak potrebno s pravilnikom opredeliti in le-tega notificirati pri Komisiji EU. S tem bi proizvajalci kajmaka pridobili legalno pot prodaje v druge države, istočasno pa tudi zaščito pred ponaredki. Enakovrstno zaščito si v KGZS prizadevamo tudi za sladki smetanec.

ne kmetije (do sedaj je bil pogoj, da je nad 51 sedežev potrebno imeti dve ženski stranišči), ter da le-tega turistična kmetija ne potrebuje v primeru opravljanja dejavnosti na prireditvah, javnih tržnicah in podobno,

- da se gostinska nastanitvena dejavnost lahko izvaja tudi v domovih agrarnih in pašnih skupnosti,
- da se prostor za kampiranje lahko nahaja v razdalji 500 metrov od kmetije, na kateri se nudijo sanitarije in sprejemni prostor,
- da se dovoli odstopanja glede velikosti sobe tudi za objekte, ki se nahajajo v strnjenih naseljih.

Pravilnik o kategorizaciji nastanitvenih obratov

Pri kategorizaciji nastanitvenih obratov si prizadevamo, da bi turistične kmetije pri izpolnjevanju določenih standardov opremljenosti in storitev lahko pridobile označbo 5 jabolok in označbo »superior«. Seveda še vedno ostaja kategorizacija kmetij z nastanitvijo specifično urejena z namenom ohranjanja arhitekturne izvirnosti kraja in kmetije. Turističnim kmetijam se tako omogoča večja prožnost in večja možnost inovativnih pristopov k ponudbi ter istočasno ohranjanje primerne bivanjskega standarda.

Analize zemlje – kje in zakaj?

Na slovenskem trgu se pojavlja vse več laboratorijev, ki se ukvarjajo tudi z analiziranjem vzorcev tal in svoje storitve pogosto oglašajo po raznih medijih.

Anka Rojc Polanec, KGZS – Zavod Nova Gorica
anka.rojc_polanec@go.kgzs.si

Kljub temu da je optimalni čas za izvajanje analiz zemlje za ugotavljanje kontrole rodovitnosti tal (preskrbljenosti tal s hranili) oz. določevanje potreb po gnojenju v glavnem do jeseni že mimo, pa ne bo odveč pozornost pri izbiri izvajalcev analiz v bodoče.

Pozanimajte se predvsem:

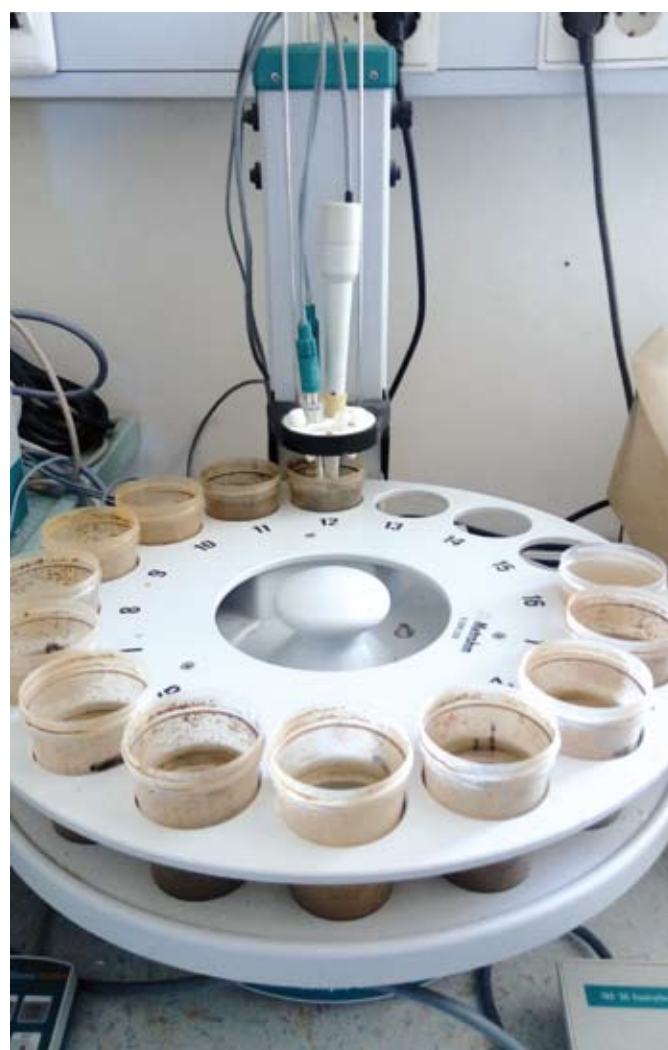
- ali vam laboratorij podaja rezultat za količino rastlinam lahko dostopnih hranil, saj nam analiza celokupne količine hranil v zemlji daje malo informacij o stanju fiziološko aktivnih hranil v zemlji oz. tistih, ki so neposredno dostopne in pomembne za prehrano rastlin. Hranila so namreč v

zemlji zelo različno vezana in le majhen del celotne količine hranil v zemlji je rastlinam dostopen;

- ali so metode za določanje rastlinam dostopnih hranil dejansko primerne za vaš tip zemlje in predvsem
- ali je na slovenskem kmetijskem področju izdelana metoda za interpretacijo rezultatov analize.

Treba je namreč vedeti, da je v Sloveniji uradna oz. dogovorjena metoda:

- za ekstrakcijo lahko dostopnega fosforja in kalija v tleh t. i. AL-metoda,
- za določanje pH oz. reakcije tal metoda po SIST ISO 10390, in sicer v suspenziji tal z raztopino kalcijevega ali kalijevega klorida.

Rezultati meritev pH v različnih suspenzijah nikakor ne dajo primerljivih rezultatov, vsekakor pa ni primerljiva z navedenima meritev pH v suspenziji tal z vodo!

Za uradne oz. dogovorjene metode analize tal v Sloveniji obstajajo tudi metode za interpretacijo rezultatov analiz zemlje, kjer so določene mejne vrednosti posameznih hranil na različnih tipih tal in za različne kulture. Te so splošno veljavne v kmetijski stroki in na njih temeljijo tudi smernice za strokovno utemeljeno gnojenje v Sloveniji!

Če bi želeli rezultate kemijskih analiz vaše zemlje sami interpretirati in ovrednotiti na podlagi »Tabel mejnih vrednosti in gnojilnih norm«, ki so v slovenski strokovni literaturi, se morate pri izbiri laboratorija odločiti za tiste, ki izvajajo analize po uradnih metodah v Sloveniji!

Nikakor ne boste zgrešili, če se boste obrnili na enega izmed laboratorijev, ki se udeležujejo slovenskih medlaboratorijskih primerjav na področju analitike zemlje. Rezultati njihovih meritev so med seboj primerljivi in vsekakor usklajeni za interpretacijo na podlagi slovenske strokovne literature!

Napredek v reji je opazen

V Lenartu v Slovenskih goricah so konec maja v organizaciji Zveze društev rejcev govedi lisaste pasme Slovenije in soorganizatorjev KGZS - Zavoda Ptuj, Govedorejskega društva Slovenske gorice Lenart in KGZS - Zavoda Murska Sobota prikazali dosežke v reji govedi lisaste pasme.

Daniel Skaza, KGZS – Zavod Ptuj
dani.skaza@kgz-ptuj.si

Na razstavi je bilo prikazanih 85 krav lisaste pasme, plemenski bik Divac iz Osemenjevalnega centra za lisasto pasmo KGZS - Zavoda Ptuj in dva bikca v starosti 9 in 11 mesecev mesnega tipa lisaste pasme. Živali so na razstavo prispele tako rekoč iz

cele Slovenije.

Odbiro živali za državno razstavo so opravili strokovnjaki kmetijsko-gozdarskih zavodov. Glavno besedo pri odbiri in organizaciji razstave je imel **Jože Smolinger**, strokovni vodja za lisasto pasmo.

Šampionka med starejšimi kravami, od leve vodnik krave, Tadeja Kvas Majer, direktorica direktorata za kmetijstvo na MKGP, strokovni vodja za lisasto pasmo Jože Smolinger, predsednik češke rejske organizacije Marijan Bili, sodnik na razstavi Bernhard Luntz in predsednik Zveze društev rejcev govedi lisaste pasme Slovenije Aleš Kotnik.

Prvo dejanje razstave je bilo tekmovanje otrok v vodenju telet za pokal Liska, kjer je sodelovalo 18 otrok. Nekateri prijavljeni so bili še predšolski in so v krogu potrebovali pomoč starejših bratov ali sester.

Glavnino dela pri oskrbi živali so prevzeli mladi rejci, pri čemer je treba posebej izpostaviti mlade rejce iz območja KGZS - Zavoda Ljubljana in članke letos ustanovljenega Društva mladih rejcev govedi Podravja. Oboji so opravili tudi ogromno dela pri striženju odbranih živali na terenu.

Sojenje na razstavi je bilo zaupano **Bernhardu Luntzu**, strokovnjaku za lisasto pasmo z bavarskega deželnega inštituta za kmetijstvo. Ta je odlično opravil svoje delo. Poskrbel je tudi za vzdušje med publiko, še posebej pri izbiri šampionk razstave.

Razstavo so obiskali v lepem številu strokovnjaki iz Avstrije, Bavarske, Češke, Hrvaške in Srbije. S svojim obiskom je prireditev počastil tudi **dr. Georg Röhrmoser**, sekretar evropske

in svetovne organizacije rejcev lisaste pasme. Strokovnjaki iz sosednjih držav so pohvalili tako dobro organizacijo razstave kot kakovost odbranih živali. Gostje so podelili nagrade najboljšim živalim.

Georg Röhrmoser je zvonec, ki ga je podarila Zveza rejcev govedi južne Nemčije, podelil šampionki med mlajšimi kravami. Šampionki starejših krav je predsednik češke organizacije rejcev lisaste pasme **Marijan Bili** podelil kristalno vazo. Predsednik Združenja rejcev lisaste pasme Srbije **dr. Vlada Pantelić** je podelil kristalni pokal kot posebno priznanje kravi Lari, ki ima med živimi kravami v Sloveniji najvišjo življenjsko prirejo. Lara izvira iz reje **Roberta Ščapa** iz Turnišča in je v enajsti laktaciji namolzla že več kot 135.000 kg mleka.

Rezultati ocenjevanj

V kategoriji starejše prvesnice sta imela na razstavi najlepši živali **Andrej Podkubovšek** iz Slovenskih Konjic in **Jernej Hohler** z Oplotnice. Med mlajšimi prvesnicami sta prišli najmenitnejši živali iz hlevov **Aleša Kotnika** s Pragerskega in **Aleša Šmida** iz Loč.

Z najboljšimi kravami v drugi laktaciji se ponašata **Matija Zadrgal** iz Komende in **Primož Pevec** s Ponikve.

Najboljši kravi v tretji in četrta laktaciji redita **Aleš Šmid** iz Loč in **Martin Korenjak** iz Dramelj. Paradni kravi v peti in višjih laktacijah sta bili iz hlevov **Rajka Kosa** iz Poljan nad Škofjo Loko in **Moravčana Albina Prašnikarja**.

Najlepši med najlepšimi sta Romina in Vijolica

S šampionskim nazivom v kategoriji mlajših krav se je v domači hlev rejca **Andreja Podkubovška** vrnila krava Romina, na starejšo šampionko razstave Violet ET 28 pa bo lahko še bolj ponosen **Rajko Kos** iz Poljan nad Škofjo Loko.

Razstava je bila dokaj dobro obiskana, kljub temu pa v prihodnje želimo prisotnost vseh rejcev, ki doma redijo lisasto pasmo, če ne vseh slovenskih govedorejcev. Državno razstavo prirejamo vsaka štiri leta, žal pa nekateri rejci še ne razumejo, kako pomemben je ta dogodek za panogo, ki je v Sloveniji izredno pomembna. Če želimo, da drugi prepoznajo pomen našega dela, ga moramo najprej prepoznati sami.

Rjava pasma v Sloveniji z večstoletno tradicijo

Priznana rejska organizacija za rjavo pasmo govedi Zveza rejcev govedi rjave pasme Slovenije (ZRGRPS) je marca v Razdrtem organizirala jubilejni, 25. občni zbor.

Mija Sadar, Kmetijski inštitut Slovenije
mija.sadar@kis.si

Ob okrogli obletnici je svoje poglede in razmišljanja podal strokovni tajnik zveze **Matija Rigler**, ki je poudaril, da rjava pasma v Sloveniji nima le 25 let, ampak več kot stoletno tradicijo. Rjava pasma je zastopana v rejah različnih usmeritev in intenzivnosti prireje. Skupaj z rejci se je zveza vključevala v številne dejavnosti, med katerimi je izpostavil povezovanje in vključevanje v mednarodne organizacije, uspešno organizacijo evropske konference in državno razstavo v letu 2010. V zadnjem obdobju se zveza intenzivno ukvarja z genomsko selekcijo, s katero so v Sloveniji pričeli prav rejci rjave pasme.

Jana Obšteter s Kmetijskega inštituta Slovenije je predstavila monogenske bolezni pri govedu. Poudarila je, da nove metodologije in dostopnost genotipskih podatkov živali omogočajo spremljanje vedno večjega števila monogenih bolezni in lastnosti pri velikem številu živali.

Poročilo in načrti

Poročilo o delovanju ZRGRPS in pa načrtih v letu 2017 sta pripravila predsednica **Sonja Arlič** in strokovni tajnik **Matija Rigler**. Arličeva je poudarila, da je osnovna naloga zveze kot pooblaščenega rejske organizacije za rjavo pasmo goveda v Sloveniji izvajanje rejskega programa.

Nagrajeni rejci in živinorejski strokovnjaki, ki se ukvarjajo z govedorejo

Osnovna naloga je odbira in potrjevanje domačih plemenjakov ter odbira elitnih tujih bikov in bikov melioratorjev (za osemenjevanje bikovskih mater in krav po izboru rejca) ter odbira bikovskih mater.

Pri izvajanju genomske selekcije imamo pri nas še vedno težave, ki pa nastanejo tudi zaradi naše majhnosti in zlasti zaradi pomanjkanja denarja in neurejenega financiranja. Na ministrstvu za kmetij-

stvo žal nimajo posluha, da bi odpravili omenjene težave in uvedli genomsko selekcijo z lastnim obračunom plemenskih vrednosti.

Letošnji nagrajenci

Vsako leto na občnem zboru zveza podeli rejcem nagrade za življenjsko prirejo mleka posameznih krav. Napisno ploščico za življenjsko prirejo mleka nad 120.000 kg mleka je prejel rejec **Tomaž Modic**, iz Matene

(KGZS – Zavod LJ) za kravo Hojo, ki je v desetih laktacijah dala 122.216 kg mleka.

Častni zvonec za prirejo mleka nad 100.000 kg v življenjski prireji pri posamezni kravi so prejeli rejci **Damjan Ločan** iz Topolšice (območje KGZS - Zavoda Celje), **Marjan Pevec** iz Strtenice (Zavod CE), **Franc Zagožen** iz Vologa (Zavod CE), **Tomaž Modic** iz Matene, območje KGZS – Zavoda Ljubljana) za dve kravi, **Tomaž**

Javoršek iz Preval (Zavod LJ) in **Urška Kočnar** iz Bočne (Zavod CE).

Napisne ploščice za življenjsko prirejo mleka nad 90.000 kg mleka pri posamezni kravi so prejeli rejci **Jakob Napotnik** iz Topolšice (Zavod CE), **Alojz Kužnik** iz Podlisa (Zavod Novo mesto), **Franc Bric** iz Vologa (Zavod CE), **Marjan Pivk** iz Zadloga (KGZS – Zavod Nova Gorica) in **Franci Jurca** iz Brekovic (KGZS – Zavod Kranj).

Napisne ploščice za življenjsko prirejo mleka nad 80.000 kg mleka so prejeli rejci **Aleksander Hrovatin** iz Dupelj (Zavod NG), **Darko Polanšek** iz Bočne (Zavod CE), **Gregor Ročnik** iz Zavedenj (Zavod CE), **Janez Gams** iz Starega trga (Zavod CE), **Cilka Kranjc** iz Budne vasi, območje KGZS - Zavoda Novo mesto, in **Jože Glavič** iz Škofelj, KGZS, Zavod Ljubljana.

Konoplja med nami

V prihodnje bi morali imeti več njiv z zrnatimi stročnicami za prehrano ljudi

Z veseljem se spominjamo začetkov sejanja konoplje, ko je namesto kmeta žel policist, prve množične žetve v Savinjski dolini, začudenih ljudi nad našimi dejanji ... Zavest o trajnostnem življenju in odgovornost ljudi za okolje in lastno zdravje se širi, tako da sedaj vlada seje konopljo

ško pridelano seme, slama, listi, cvetje, korenine). Seveda so tudi proizvodi iz konoplje na slovenskem trgu vse bolj iskani. Trgovine konopljo prodajajo kljub administrativnim oviram za slovenske pridelovalce, predelovalce in tržnike. Tuje lahko prodajamo, domača prodaja

tega področja. Poligona sta namenjena raziskavam in svetovanju na področju pridelovanja konoplje za prehranske in neprehranske namene, v povezavi s stročnicami, žiti, zelišči in zdravilnimi rastlinami, kot pomoč pri trajnostnem kmetovanju. Iskanje rešitev za pridelo-

Konoplja je lahko tudi rastlina v kolobarju na njivah.

na učni gredi v Gornji Radgoni. Setev konoplje, predelava konoplje, uživanje konoplje, uporaba v neprehranske in prehranske namene postaja vsakdanje življenje. Nihče se ne čudi več, da je v Bio parku Nivo Žalec postavljena piramida iz slovenske konoplje, da se v Tovarni nogavic na Polzeli pletejo konopljene nogavice, da je Soven razvil filc iz slovenske volne in konoplje, da je Slovenska postelja z delno konopljinjo vzmetnico prisotna na trgu, da je Plastika Skaza s slovensko konopljo oplemenitena, da je konoplja lahko rastlina v kolobarju na njivah, pa da so velike potrebe po konoplji v predelovalnih obratih. Surovine iz konoplje so iskane (ekolo-

ja pa je zbirokratizirana zaradi pomanjkanja znanja. Konoplja zdravi zemljo, konoplja zdravi ljudi, konoplja zdravi živali in uravnovesi življenje nasploh.

V letošnjem letu sta zasajena dva poskusna poligona s sortami konoplje zeleni dragulj narave v Žalcu na poskusnem polju Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije in na polju Pomurskega sejma v Gornji Radgoni. Letos si bo na sejmu Agra možno ogledati kar 25 sort konoplje na enem mestu.

Veseli nas, da je Ciljni raziskovalni projekt Pridelava konoplje v Sloveniji podprt s strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in s tem večletno raziskovalno delo s

vanje več ekološke hrane v kolobarju na dolgi rok bo omogočalo večjo profitabilnost posevkov, delo sodobne agronomije, prilaganje podnebnim in spremljajočim se razmeram na trgu in razvoj slovenskega znanstvenega jezika. Poligona bosta služila kot atraktivna točka za zeleni turizem in ponazarjala krogotok zelenega gospodarstva v praksi, od semena in zemlje do končnih proizvodov.

Ciljni raziskovalni projekt Pridelovanje konoplje v Sloveniji izvajata IHPS in EKOCI COOP z. b. o. s. p.

Blanka Denko Čeh,
Maja Klemen Cokan,
Irena Rotar

Dobrote na Ptuj privabile množice

V nedeljo, 21. maja, je zaprla vrata že 28. državna razstava Dobrote slovenskih kmetij 2017, ki je bila med 19. in 21. majem 2017 v Minoritskem samostanu na Ptuj. Za razstavo so kmetije iz Slovenije in zamejstva prijavile skupaj 1191 izdelkov iz 15 skupin.

Na slavnostnem odprtju, na katerem je bil slavnostni govornik častni pokrovitelj 28. državne razstave Dobrote slovenskih kmetij 2017 predsednik Republike Slovenije **Borut Pahor**, je sodeloval tudi predsednik KGZS **Cvetko Zupančič**. Poudaril je, da nas na razstavi vsako leto znova navdušuje napredek v kakovosti dobrot, ki jih pripravljajo spretnne roke gospodinj in gospodarjev slovenskih kmetij. Zato prav njim veljajo čestitke in spoštovanje, še zlasti prejemnicam in prejemnikom priznanj.

Razstavo na Ptuj si je ogledal tudi častni pokrovitelj predsednik Republike Slovenije Borut Pahor.

Sicer pa je bil Ptuj te tri dni v znamenju dobrot slovenskih kmetij. Bogat vsebinski in kulturni program je na dvorišče minoritskega samostana in v bližnjo okolico privabil množico obiskovalcev.

Kot vsako leto, je bil tudi tokrat poudarek na eni izmed sodelujočih regij, in sicer je bila tokrat Pomurska, ki je znana po kakovostnih izdelkih iz moke, mleka, mesa in drugih dobrotah.

Na vseh dosedanjih razstavah Dobrote slovenskih kmetij je bilo skupaj podeljenih 17.187 priznanj, od tega 4.839 bronastih, 5.610 srebrnih in 6.738 zlatih ter 908 znakov kakovosti.

Robert Peklaj

50 MOS

1968 2017

Celjski sejem, 12.-17. september 2017

- MOS - gradnja in obnova doma
- MOS - oprema in materiali za obrt in industrijo
- MOS - kamping in karavaning, turizem in prehrana
- MOS - izdelki široke potrošnje
- MOS - poslovne storitve in poslovne priložnosti v tujini

DOBRO JE VEDETI!

Razširjamo program kmetijske mehanizacije in vrtnega programa Družina (2 odrasli osebi in do 5 otrok) na 50. MOS za samo 10 €

www.ce-sejem.si

CELJSKI SEJEM

IZBIRA JE VAŠA

T5 / T6 / T7

FINANCIRANJE BREZ ODBRETI

0%

1 + 3 OBRONKI

ali

1€

VZMETENJE SPREDNJE POREZE

ZA OMEJENO ŠTEVILO MODELOV NA ZALOGI

ITRO, d.o.o., PE Štore • Tel. (03) 780 57 12 (14, 15) • www.newholland.si

VEČ INFORMACIJ O AKCIJAH DOBITE PRI POOBLAŠČENIH PRODAJALCIH

AGRA kot vozlišče kmetijskega vrveža

V Gornji Radgoni se pojavijo in zberejo praktično vsi, ki jim kmetijstvo nekaj pomeni. Med njimi so tudi številni člani Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Preberite nekaj njihovih vtisov o sejmu.

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

Lanska Agra je posebno pozornost namenila mednarodnemu letu stročnic in sodelovanju z zamejci ob 25. obletnici samostojnosti Republike Slovenije. Država partnerica je bila Madžarska, z državnimi in pokrajinskimi predstavami so se predstavile Belorusija, Poljska, Srbija z Avtonomno pokrajino Vojvodino, iz Hrvaške Zagrebačka in Međimurska županija in Županijska komora Sisak.

Največji del sejma je predstavljala vrhunska kmetijska mehanizacija, kjer so bile zastopane vse najvidnejše svetovne blagovne znamke in vse tisto, kar potrebujemo za pridelavo zdravega in okolju prijaznega načina. Pomemben del sejma

so prav tako predstavljali izdelki slovenske živilsko-predelovalne industrije, vrhunski pridelki, prehranski izdelki, jedi, vina. Z razstavnimi prostori ter pri pripravi strokovnih dogodkov in predstavitev so sodelovale najvidnejše državne, zbornične, gospodarske in strokovne institucije. Ob predstavitvah v maneži in strokovnem dogajanju so bile na sejmu predstavljene slovenske avtohtone pasme živali, pasme govedi v Sloveniji, posavski konji, prašiči, drobnica, perutnina – štajerska kokoš, čebelarstvo, male živali in ribe v ribniku. Ob ekološkem kmetijstvu in živilih, gospodarjenju z gozdom in lesom ter kmetijski tehniki za varno in okolju prijazno kmetovanje so vabili buj-

ni nasadi in dogajanje na osrednjem sejmskem vrtu, perma-kulturnem vrtu, sejmski njivi, nasadu hmelja, nasadi slovenskega trsnega izbora in starih sort jablan ter gozdno-parkovni nasad. Agro so spremljali tehni strokovni posveti, stanovska in družabna srečanja, tržnice, pokušnje, tekmovanja in zabavni dogodki. Bialno pa je ob njej potekal tudi 20. Mednarodni sejem embalaže, tehnike pakiranja in logistike INPAK in razstava Natečaj Slovenski oskar za embalažo.

Tudi letos bo KGZS prisotna na sejmu v hali B.

Tudi letos bo KGZS ena najpomembnejših razstavljalcev na sejmu AGRA, saj se bodo pod njenim okriljem predstavile najpomembnejše kmetijske nevladne organizacije.

Rok Damijan, predsednik Zveze slovenske podeželske mladine (ZSPM):

»Zveza slovenske podeželske mladine (ZSPM) se na sejmu AGRA že vrsto let predstavlja na razstavnem prostoru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, za kar se zbornici iskreno zahvaljujemo.

Sejem vidimo kot priložnost za predstavljanje naših aktivnosti, širjenje novih idej, opozarjanje na odprta vprašanja in mreženje. Ponovno bomo organizirali srečanje (vseh) mladih kmetov in delavnic. Poudarka bosta ključna izziva izpostavljeni v Akcijskem načrtu dela z mladimi kmeti: trženje in ekonomika na kmetijah.

Pripravljamo okroglo mizo, na kateri bomo govorili o kmetovanju brez neposrednih plačil (subvencij). Trend se namreč nagiba k zmanjševanju neposrednih plačil in uvajanju različnih finančnih mehanizmov za pomoč kmetijstvu. Kdaj nas spremembe dejansko čakajo, kako se lahko pripravimo na prehod, kako lahko čim prej zmanjšamo odvisnost kmetij od raznih podpor ...? Poskušali bomo najti odgovore na ta in še kakšno vprašanje.

Ena od aktivnosti ZSPM v sklopu akcijskega načrta je vzpostavitev platforme, ki bo kmetom ob povečanem obsegu dela, daljši odsotnosti ali pa ko bodo potrebovali nekaj časa za sebe ali družino, pomagala pri iskanju primerne pomoči. Spletna stran bo povezala mlade z različnimi spretnostmi s kmetijami, ki jim bodo te večšine prišle prav. Na stojnici ZSPM boste lahko videli prve zamisli in podali predloge za večjo učinkovitost sistema.

Tomaž Modic, rejec govedi rjave pasme iz Matene pri Igu:

»Na sejmu smo že večkrat sodelovali z našimi živalmi in pri tem me v zadnjih letih navdušuje napredek pri predstavitvah plemenskih živali. Še zlasti sklop predstavitve mladih rejcev, ki so se učili in potem tudi predstavili, kako se pripravi živali za razstavo.

Način vodenja, izgled živali in vodnikov živali pri predstavitvah v sejmski maneži se je zelo spremenil in po tem ne zaostajamo več kaj dosti za razstavami v sosednjih državah.

Na sejmu smo prisotni z namenom, da promoviramo rjavo govedo, katere stalež je v Sloveniji v upadanju. Žal se vse preveč pozablja odlike te pasme. Ker sem že vse življenje rejec te pasme, je sejem tudi priložnost, da vidimo lasten napredek pri rejskem delu, kje smo v primerjavi z drugimi rejci. Nenazadnje pa je sejem tudi promocija našega dela, naših živali in dosežkov in napredka pri prirerji mleka. In naj dodam še, da si seveda na sejmu ogledam novosti v kmetijski tehniki, nove tehnologije in pristope pri kmetovanju.«

Marko Karničnik, turistična kmetija Karničnik,

Hrastovec pri Velenju:

»Ker je to mednarodni kmetijsko-živilski sejem v Sloveniji, ki ponuja na ogled mehanizacijo in opremo za kmetijstvo, se ga udeležimo vsako leto. Hkrati v sklopu sejma potekaj ocenjevanja živilskih izdelkov, kot so mesni in mlečni izdelki, vina in drugo. To je najkakovostnejša lokalna in regionalna kulinarika.

Pokušnje dobrot, ki so bile nagrajene na strokovnih ocenjevanjih, nas še posebej zanimajo, saj se tudi sami trudimo, da pridelamo čim več kakovostnih izdelkov na naši kmetiji. Seveda sem še posebej pozoren na mesne izdelke, s predelavo katerih se tudi sam ukvarjam. Ko to združimo še s kakimi strokovnimi predavanji, je tudi znanje na naši kmetiji oplemeniteno.«

AGRA
v številkah

- 1798 razstavljalcev
- 30 sodelujočih držav
- Skupaj 70.800 m² razstavnih površin:
 - 24.000 m² razstavnih površin v halah
 - 28.500 m² zunanjih razstavnih površin
 - 3.000 m² razstav živali
 - 15.300 m² vzorčnih nasadov, maneža
- 123.000 obiskovalcev

AGRA

TRADICIONALNO SVEŽ!

26. - 31. 8. 2017
Gornja Radgona

55. MEDNARODNI KMETIJSKO-ŽIVILSKI SEJEM

NASVETI ZA POLJE, VRT IN ČEBELE

Skrivnosti narave in kmetovanja

Če se trudimo razumeti ritme narave, že prakticiramo del biološkodinamične metode kmetovanja. Dodati je še pravilni kolobar, kompostiranje organskih snovi in uporabo biološkodinamičnih preparatov. Vse je zapisano v Setvenem priročniku 2017, koledarju za poljedelce, vrtničkarje in čebelarje Marije Thun.

Ena od šestih rastlin v biološkodinamični metodi kmetovanja je **velika pekoča kopriva (Urtica dioica)**.

PREPARAT IZ KOPRIVE (504) pripravimo tako, da na dan za cvet (v juniju) koprive pokosimo, pustimo oveneti, razrežemo in zakopljemo. Pravi stadij košnje je oblikovanje nastavkov za cvet do prvih nastavkov za seme. Pravilno pripravljene koprive v velikem glinenem pokritem loncu zakopljemo 60–80 cm globoko v rodovitno zemljo. Lonec obložimo s šoto, ostalo zasujemo z zemljo in označimo. Koprive bodo zrele za izkop čez eno leto, potem ko bodo v zemlji doživele vse oblike Sonca na svoji letni poti pred Zodiakom. Preparat (504) hranimo v šoti. Koprivin preparat je centralni od petih za prepariranje gnoja, gnojnice ali gnojevke in za izdelovanje kravjeka po Mariji Thun. Preparat iz koprive je primeren za kopel ječmenovega semena. Kompostni preparati posredujejo gnoju sposobnost, da zemljo oživilja, rastlinsko rast spodbuja in zdravo razvija dobro kalivo seme. Kompostni preparati so predstavniki energij planetov: kopriva energij Sonca, kamilica energij Merkurja, rman energij Venere, hrastovo lubje energij Marsa, regrat energij Jupitra in baldrijan energij Saturna. Kopriva ureja procese železa.

O drugih kompostnih preparatih naslednjič.

- **ČAJ IZ KOPRIVE** škropimo na dan za list, če želimo okrepiti rast mladih rastlin plodovk, gomoljnic ... Čaj pripravimo tako, da prevremo pest svežih (ali suhih) kopriv v litru vode, precedimo in razredčimo z desetimi litri vode, mešamo 15 minut in škropimo.
- **ČAJ IZ KOPRIVNIH NEŽNIH LISTOV**, posebno tistih vršičkov, ki jih naberemo okoli Mihelovega, je tudi za človeka zelo zdravilen. Ureja železo v krvi in spodbuja cirkulacijo, krepi voljo in pogum, ki ga v tem času kar potrebujemo.
- **GNOJEVKA IZ KOPRIV** se pripravi tako, da koprive namočimo v vodo za nekaj tednov. To močno dušično gnojilo pred uporabo razredčimo: 1 liter zmešamo s 40 litri vode. Mešamo 15 minut in ko iz vode zadiši kopriva, je mešanica pripravljena. Škropljenje mešanice 1 litra gnojevke in 10 litrov vode odžene ličinke gosenic (strgača v žitih). Lahko se uporablja nerazredčena gnojevka, a previdno, da ne bomo povzročili gnilob.

Vabimo vas k poslušanju dnevnega kmetijskega nasveta na Radiu Ognjišče vsak delovni dan ob 6.10, na krožek biodinamike v kmetijstvu vsak drugi četrtek v mesecu ob 9. uri v sejno sobo Občine Tabor v Spodnji Savinjski dolini in k včlanitvi v katerokoli društvo Ajda po Sloveniji.

Maja Klemen Cokan, KGZS – Zavod Celje
maja.klemencokan@ce.kgzs.si

NAGRADNA UGANKA

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 8. maja na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA. Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si s svojim imenom in naslovom.

Ameriška denarna enota					
Ime slovenskega pevca Nipič					
Kratek novinarski prispevek					
Orodje za obdelavo lesa					
Zgodnja travniška rastlina z rumenimi cvetovi					
Stranski proizvod pri žaganju lesa					
Največja zvezna država Združenih držav Amerike					
Slovenski duhovnik, pesnik in narodni buditelj (Valentin)					
Vzdevek slovenske pevke Marjetke Falk					
Drugo ime za ledvice					
Vse pogostejša neugodna posledica podnebnih sprememb					
Drugo ime za materino dušico					
Naša zahodna sosedica					

Izmed pravilnih odgovorov bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je bilo APRIL MALI TRAVEN.

Izmed prispelih odgovorov smo izžrebali pet nagrajencev: Edvina Štokelj, Podnanos; Nike Lovrenčec, Bogočina; Alojz Kukovec, Metlika; Vera Adamič, Ortnek; Anja Mazi, Šenčur. Čestitamo!

OKUSNE JEDI GOSTOLJUBNIH LJUDI

Polnjene mlade kolerabice

Kolerabice so nežna zelenjava, preprosta za gojenje, in rastejo vse leto. Iz njih pripravljamo različne juhe in omake. Priprava polnjenih kolerabic vzame nekoliko več časa, a je vredno!

Sestavine za 4 osebe:

- 4 kolerabice
- 2 rezini kruha (ali 1 žemljica)
- 5 dag mesa
- 1 dcl vročega mleka
- 1 jajce
- 1/2 čebule
- 1 žlica olja
- malo peteršilja
- sol
- ribani sir

Mlade kolerabice olupimo, skuhamo in izdobljemo. Bel, nekaj dni star kruh nalomimo in namočimo v vročem mleku. Nasekljajmo čebulo in jo na olju prepražimo. Dodamo mleto meso in osolimo. Med stalnim mešanjem pražimo nekaj minut, da se meso razpusti. Odstavimo in malo ohladimo. Mesu dodamo namočen kruh, 1 jajce, nasekljan peteršilj in sol. Vse dobro zmešamo, da se poveže. Z maso napolnimo izdobljene kolerabice. Po vrhu potrosimo nariban sir. Zložimo v pekač ter pečemo 20 minut pri 190 °C. Postrežemo s svežim solato.

Dober tek!

Recept je iz knjižice Okusne jedi gostoljubnih ljudi, ki jo je v sklopu projekta Brez predsodkov o kmetijstvu in SKP izdala Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in sofinancirala Evropska komisija. Jed so pripravili na domačiji Pri Baronu (www.pribaronu.si). Fotografija: Tomo Jeseničnik.

NAGRADNA KRIŽANKA

SLIKOVNE KRIŽANKE	AVTOR: GREGA RIHTAR	BLAMAŽA	IZKORIŠČANJE DOBRIN	ZAČETEK GESLA KRIŽANKE	NEKDANJI ANGLESKI NOGO-METAŠ FERDINAND	OSEMNAJSTA ČRKA ARABSKE ABECEDE
VELIKE OSERBNOSTI	TROS					
VELIKO OSERBNOSTI	KEMIJSKI ELEMENT (Rh)					
VELIKO OSERBNOSTI	MESTO V JUGO-VZHODNI BELGIJI					
VELIKO OSERBNOSTI	IGRALKA IN REŽISERKA ZETTERLING				PRISTANIŠČE NA SZ JAPON. OTOKA HONŠUJA	OTROŠKI NOS
VELIKO OSERBNOSTI	PRIPADNIK OBČINE KAMNITA GMOTA					
VELIKO OSERBNOSTI	NALEZI JIVA VIRUSNA BOLEZEN ŽIVALI IN LJUDI, PRI KATERI NASTOPI BESMENJE IN OHROMITEV					
VELIKO OSERBNOSTI	USLUŽBENEK, KI SKRBI ZA NOVE KADRE					
VELIKO OSERBNOSTI	GRADITELJ SKALNICE BLOUDEK SREČKO KOSOVEL					
VELIKO OSERBNOSTI	RUSKA FANTASTIČNA BAJKA				ZA POLTON ZVIŠANI TON E	
VELIKO OSERBNOSTI	UJETNICA TERORISTOV				INKOVSKI VLADAR	TELUR USNIJEN TRAK Z ZAPONKO
VELIKO OSERBNOSTI	ARHITEKT MIHEVC				LISIČJI SAMEC SL-SRBSKI IGRALEC (STEVO)	
VELIKO OSERBNOSTI	KONEC GESLA KRIŽANKE					FINSKI VOZNIK FORMULE GLAVNO MESTO JORDANIJE
VELIKO OSERBNOSTI	AMERIŠKA IGRALKA ANDERSON				ČAROVNICA V HOMERJEVI ODISEJI KONICA	
VELIKO OSERBNOSTI	RIMSKA STIRICA				ZVEZNA DRŽAVA NA ZAH. INDIJE KOFI ANAN	GLEDALIŠKA IGRA BREZ BESED STEFAN KOVAČ
VELIKO OSERBNOSTI	NEKDANJI GRŠKI KOŠARKAR GALIS				MAŠKARA	
VELIKO OSERBNOSTI	TROPSKA RASTLINA Z BODIČASTIMI LISTI				MESTO V NOTRANJI DALMACIJI	

Geslo križanke pošljite do 21. julija na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si, seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA.

Med pravilnimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade.

Med prispelimi odgovori smo izžrebali: Polona Bevk, Cerknjo; Alojz Čadonič, Vinica; Zdenka Govedič Podgoršek, Podplat; Viktor Luskovec, Šenčur; Metka Perc, Ljubljana. Čestitamo!

Kmetija kot nekoč – v žlahtnem pomenu besede

Predstavljamo uspešne kmetije: Kmetija Pipuš - Žunk iz Gaja nad Mariborom

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

Ko se po vijugavi dolini vzpenjaš iz Brestrnice proti vasi Gaj nad Mariborom, lahko najprej misliš, da se bo pot končala v kaki ostrorobi soteski z razgledom strmo v nebo. Pa temu ni tako. Ko se povzpneš na dobrih 400 metrov, se začne nebo odpirati, pojavijo se travniki, pašniki in njive. Na prevalu, s katerega se odpre razgled daleč v Avstrijo, na levi strani stoji domačija Pipuš, Žunk po domače.

li. Ko smo na primer posadili več kot pol hektara koruze, kjer je bilo treba plevel odstraniti ročno, smo približno pol njive opleli, drugo polovico pa ...» Ekološki način razmišljanja, ki temelji na zdravi kmečki pameti, je na kmetiji viden in vsakem koraku. Ker gre za strmo kmetijo, velik del travinja popase več kot tridesetglava čreda ovac, devet glav govedi, štiri poredne koze pa so bile med našim obi-

Z ekološkim kmetovanjem sta začela že Sonja in Marijan, Marijan mlajši to tradicijo nadaljuje.

Ekološki začetki so bili ... zahtevni

Ukvarjajo se s prav raznoterimi dejavnostmi. Skoraj tako kot v starih časih, vendar v žlahtnem pomenu besede. Na ekološki način, vse od leta 1998. Marijan Pipuš starejši se spominja začetkov: »Bili smo med prvimi kmetijami na območju Maribora, ki smo se na pobudo dr. Martine Bavec lotili ekološkega kmetovanja. Takrat smo se še vsi uč-

skom v hlevu. Ekološko svobodo na kmetiji uživajo tudi trije prašiči, zaradi pogostih obiskov lisic pa še spremenljivo število različne perjadi. Da bi bilo dobro poskrbljeno še za opravevanje, se na Žunkovo kmetijo navajajo tudi čebele.

Na približno petih hektarih travniških sadovnjakov raste sadno drevje – predvsem jabolka in hruške. Večino jabolk predelajo v sok, nekaj jih poleg hrušk posušijo. Na hektarju vi-

Mladi prevzemnik Marijan z Barbaro, ki mu je pred letom in pol povila sina Makska.

nograde iz pretežno sauvignona pridelujejo žlahtno kapljico, nekaj grozdja predelajo tudi v sok.

Brez svetovalne službe bi bilo vse veliko težje

Pri oranju ekološke ledine jim je od začetkov s strokovno pomočjo ob strani stala terenska kmetijska svetovalka Irena Merc s KGZS – Zavoda Maribor. Ta je nudila tudi vso strokovno in tehnično pomoč Marijanu Pipušu mlajšemu, ko je leta 2012 kandidiral kot mladi prevzemnik. Pri 26 letih je prevzel kmetijo, se na njej zaposlil in registriral predelavo žit ter sadja kot dopolnilni dejavnosti na kmetiji.

»Iz razpisa sem del sredstev rezerviral za plačevanje pokojninsko-invalidskega-zdravstve-

bre pomoči kmetijske svetovalne službe ni bilo večjih težav, le vpis v zemljiško knjigo je trajal precej dolgo,« pove Marijan.

Glavni poudarek na predelavi žit

Z mletjem žit so se ukvarjali že prej, saj je na kmetiji star mlin. Predelava žit poteka v stari hiši, kjer so tudi kašče. V vstopnem prostoru stoji mlin na kamen, s katerim meljejo žita v moko. V hiši je še pakirnica in mala prodajalna izdelkov, obiskovalci pa lahko ob obisku vidijo leseno sušilnico za sadje in čaje ter staro peč na drva.

»Pridelujem piro, ajdo, pšenico, rž, oves in industrijsko konopljo. V ponudbi imamo različne moke, kosmiče, zdrob in kaše. V ponudbi imamo še ajdov in ovseni čaj, prav tako čaj iz konoplje. Ker imamo tudi krušno peč, pečemo kruh iz naših žit ter drobno pecivo in potice,« predstavi raznolikost ponudbe mama Sonja.

bi objavljajo tudi po družabnem omrežju Facebook, lahko pa izdelke naročite preko spletne strani: www.eko-kmetija-pipus-zunk.si.

In načrti? »Radi bi kupili stroj za predelavo žit v kosmiče, pa tudi pridelava zelenjave je zanimiva, zato smo postavili približno 150 kvadratnih metrov velik plastenjak,« pove Marijan.

In težave? Marijan izpostavi petkratno povišanja katastrskega dohodka (KD) za njihovo kmetijo.

»To je čisto neživljensko,« je dodala mama Sonja in omenila problem, da ne morejo priti zraven pri najemu zemljišč v lasti sklada v Brestrnici. Z njihove kmetije je do parcel nekaj kilometrov, sedaj pa jih obdeluje nekdo z več deset kilometrov oddaljene Koroške.

Skrbi jih še pasivna politika tistega sklada glede nakupa kmetij ob meji z Avstrijo, ki jih je kar nekaj naprodaj. Avstrijci namreč kupujejo te kmetije in tako zavzemajo slovenski pro-

Pogovor s kmetijskima svetovalkama Ireno Merc in Tamaro Korošec je vedno koristen.

nega zavarovanja, sicer pa nakupil stroje in opremo za predelavo žit: za luščenje žit in ločevanje plev, mlin in silose za žita – kašče bi rekli po starem. S sredstvi iz razpisa smo uredili tudi dvorišče. Z razpisom takrat zaradi do-

S prodajo trenutno ni večjih težav

Z izdelki oskrbujejo vrtec Ivana Glinška v Mariboru (ajdova kaša in moka), ob petkih prodajajo v Mariboru na ekološki tržnici, informacije o ponud-

stor. To pa nikakor ni dobro za Slovenijo in za ljudi, ki živijo, tako kot Žunkovi, le lučaj od avstrijske meje.

Dopolnilni dejavnosti – predelava žit in sadja sta povečali prihodke kmetije.

Strmo ekološko kmetijo Pipuš - Žunk obdajajo prostrani gozdovi in skrbno obdelane njive, vinogradi, travniki, travniški sadovnjaki in pašniki.

Foto: Tomo Jerevnik

www.kupujmodomace.si

KUPUJMO DOMAČE!
KGZS

Spletna ponudba pridelkov in izdelkov slovenskih kmetij